

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

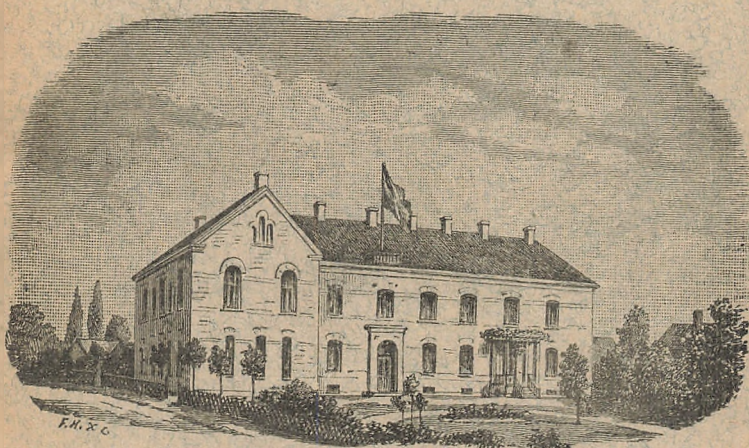
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

MEDDELELSER

OM

ORDRUP LATIN- OG REALSKOLE

VED

H. C. FREDERIKSEN

1896

Statens pædagogiske Studiesamling

København

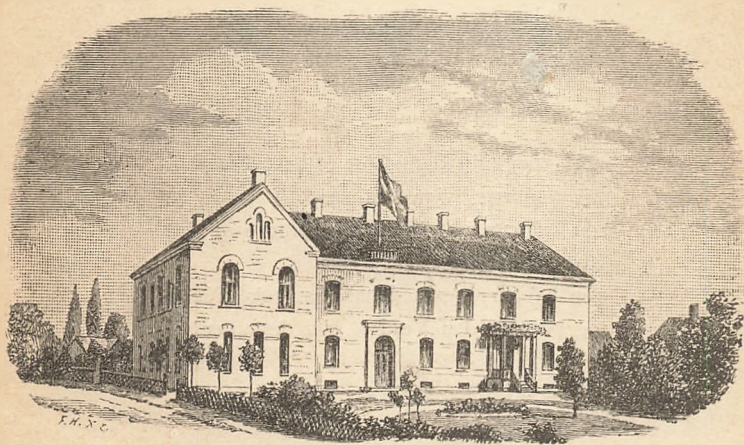
Saa bæres da Barnet, det værløse Kryb,
imellem to bundløse Kærlighedsdyb:
imellem en Moders Ømhed og hans,
der gav med sit Hjerteblod Korset dets Glans.

Wergeland.

MEDDELELSER

OM

ORDRUP LATIN- OG REALSKOLE

VED

H. C. FREDERIKSEN

—
S T E G E

MOENS AVIS BOGTRYKKERI VED L. M. TOMMERUF

1896

Thi yder min Sang blot et uset Frø
til Aandens evige Sommer,
da lad kun mit Navn forg'ømmes og dø! —
Koraldyret lig i den dybe Sø
jeg bygger dog med paa den voksende Ø
og bereder den Verden, som kommer!

K a a l u n d.

Matematik og Kristendom

af

H. C. Frederiksen

Tilegnet Studenterhjemmet
i København

1.

Ungelæsende Mennesker lærer snart at faa Respekt for de matematiske Slutninger. Paa alle andre Omraader, baade i Videnskaben og i det praktiske Liv, kan Tanke staa imod Tanke, Resultat imod Resultat; den ene filosofiske Skole strider imod den anden, det ene Religionsparti forkætrer det andet, det ene politiske Parti bekæmper det andet, den ene Historikers, den ene Sprogforskers Resultater omstøder den andens. Men naar det een Gang er bevist, at Summen af Kateternes Kvadrater er lig Hypotenusens Kvadrat, saa nytter det ikke, om nogen ny Pythagoras kom og udtænkte noget om de samme tre Kvadrater, der stod i Strid med hin Læresætning. Den er uomstødelig.

Igennem de mange Skoler og Læreanstalter, der har Matematik som Undervisningsfag, lærer flere og flere unge Mennesker at tænke matematisk, det vil sige: at gøre Slutninger, der ikke kan omstødes; og Sansen for de uomstødelige Slutninger gaar saaledes mere og mere ind som en Part af det dannede Samfunds aandelige Ejendom og præger dets Tankegang.

Samfundet vil ogsaa paa anden Maade faa Respekt for Matematiken, idet den stigende Dannelse mere og

mere aabner Menneskers Øjue for den Mangfoldighed af Anvendelser, man har gjort og stadig gør af den paa Naturvidenskabens, Astronomiens og Mekanikens Omraade. Ja, naar Opfindelse paa Opfindelse mere og mere gør Mennesket til Jordens Herre, da kan Matematiken hævde sig sin store Part af Æren derfor. Det dannede Samfund kan ikke undgaa at se det.

Den 10. Maj 1869 mødtes to Arbejderkolonner ved Promontory Point ved Saltsøen i Nordamerika, den ene udgaaet fra Øst, den anden fra Vest, og Værket, der da laa fuldført, var den store Stillehavsbane tværs over Nordamerika. De sidste Skinner fæstedes til en Lavrbærtræs Svelle med Nagler af Guld fra Kalifornien og af Sølv fra Nevada, og den Hammer, hvormed Guvernør Standford drev Naglerne ind, var sat i Forbindelse med Telegraftraaden, og hele Unionen kunde saaledes deltage i Festen.

Naar Samfundet horer noget saadant; naar Lærerne fører deres Disciple frem i Verden, som den ligger for vore Øjne den Dag i Dag, og viser dem det ene Størværk efter det andet i Skibsbygning, Jernbaner, Havne, Broer, i astronomiske, optiske, elektriske, lægevidenskabelige Apparater; naar det saa endvidere vises eller fortælles dem, at Matematiken ligger som Underlag under saa meget af alt dette, — da faar Samfundet en eventyrlig Kæde af Vidnesbyrd — ikke blot om Menneskevilliens, men om Videnskabens, om Matematikens Magt, og de unge tænkende Mennesker faar saaledes det ene haandgribelige Bevis efter det andet paa de uomstødelige Slutningers Betydning.

Og Matematikeren kan fortælle sine interesserede Lærlinge mere endnu om sin Videnskabs Værd: den optugter Menneskene til at tænke klart. Og hvem maaler denne Optugtelses Betydning! Hvor meget Menneskeliv og Menneskeværk forkludres ikke af Halvhed og Ufærdighed i Tankegangen! Hvem har ikke følt sig greben af den klare Tankes Magt, naar det hedder om en af vore Helte:

Hans Tanke styrer Sejrgudindens Heste!

Og hvem følger ikke med, naar Matematikeren fra sit Kateder — begejstret for sin Videnskab — ruller et Billede som dette op for os:

Der udbrøder Ild i en Beridercirkus. Direktøren er der ikke. Alt er Forvirring. Hver vil *sin* Vej. Mennesker og Heste i vildøste Trængsel mellem hverandre. Skrig og Eder. — Saa kommer *han*. Baade Mennesker og Heste kender hans Stemme. Hestene kender Knaldet af hans Pisk. Der bliver en kort Standsning i Forvirringen, saa han kan give sine Ordre. De stille, taalmodige Heste skal vente; de iltre føres først ud, og han giver dem Sukker (han gaar altid med Sukker i Lommen). Der kommer Orden paa Sagerne. Alle bliver reddede.

Er dette Matematik? spørger en Tilhører; er det ikke et Billede, der viser Beriderens Dygtighed, hans Evne til at styre? — Jo vist; men det er tillige et Billede paa, hvorledes Forvirring kan hæves ved en ledende, styrende Tankes Magt.

Og Matematikeren fortsætter:

Hvilket Tankevirvar træffer vi ikke hos mange Mennesker under deres Arbejde paa personlig Udvikling!

De synes ikke at agte paa, at det indre Liv har sine Love, og at den Tanke, den Handling, der sættes ind i Verden, drager sine, bestemte Følger efter sig. — *Det trækker sig nok tilrette, sagde Skrædderen, han syede Ærmerne til Lommehullerne;* — efter den Receipt lever mange. Jesus maa have set mange Mennesker forsøge paa i Aandens Verden at plukke Vindrueklasser af Tornebuske og Figener af Tidsler, siden han ligefrem maa sige dem, at det »kan« man ikke. Og dog bliver man ved med at forsøge det umulige, og saa raisonnerer man bagefter som saa: »Ja — vi greb rigtignok Sagen fejl an: vi vilde heste Havre, og saa saaede vi Byg; vi ved nok, at i den legenslige Verden gaar saadant noget ikke; men i den usynlige Verden sker der jo saa mange underlige Forskydninger; vi mente det i hvert Fald godt; og Gud er jo god — og almægtig tillige; det gaar maaske nok endda! Det trækker sig nok tilrette! — I hvert Fald kan vi jo *bede*; Gud er jo Naturens og Aandernes Herre.« — Som om vi kunde *bede* en Fejl ud af et Regnestykke, *bede* det gale Resultat rigtigt og saaledes slippe for at regne Stykket om!

Mod alt saadant Tankevirvar paa det personlige Livs Omraade er Matematiken et mægtigt Vaaben, idet den giver Mennesker Sans for de rigtige Slutninger og hjælper dem til at bøje sig for det uomstødelige. Ja, Matematiken med sin »haarde Nødvendighed« kan eftertrykkelig lære os, at Fejl i Regningen giver Fejl i Resultatet — trods alle Bønner; Fejl i Tankeslutningen fører Fejl med sig — trods alle Bønner; ogsaa Matematiken indskærper, at hvad et Menneske saar, kommer

han til at høste, og at man ikke kan plukke Vindruer af Torne eller Figener af Tidsler.

Der er Magelighed og Dovenskab i andet end Lektier og udvortes Arbejde; den findes ogsaa paa Aandslivets allerdybeste Omraader, ikke mindst, naar det gælder Personlighedens Udarbejdelse. Men Dovenskab kan ikke erstattes af Tro og Bøn; den maa overvindes; og saa maa der arbejdes »for fra og om igen«! Men siden Kristendommen blev Masse-Religion og mer og mer blev misforstaaet, har Tankeløshed i stort Maal taget sig den til Indtægt, saa man bilder sig ind, at de Huller, Forsømmelighed efterlader i ens Arbejde, kandækkes med en Lap Tro, Fejlregning og Fejlslutninger rettes med en Bøn, og udsaaet Byg give Havre til Høst formedelst Guds Almagt. — *Derfor* er Miraklernes Tid forbi.

Saa har da Matematiken den store pædagogiske Betydning, at den i Tide kan lære den unge Slægt at gøre rigtige Slutninger og at bøje sig for Konsekvenserne. Og mangen en af de ældre kunde vist have godt af at følge Biskop Monrads Eksempel fra den Tid, da han hver Morgen studerede et Stykke Matematik, for han gik til sit Dagværk.

2.

Efter at vi i det foregaaende Stykke gennem enkelte Hovedtræk har vist Matematikens almindennende Betydning, særlig dens pædagogiske Betydning, vil vi

nu prøve paa at eftervise, hvordan der kan komme til at se ud inde i det enkelte Individ, der har lært at boje sig for de uomstødelige Slutninger og i det hele har hjemme i den Dannelsens Verden, Matematiken bidrager saa mægtigt til at grundlægge og bære.

Han kender i sig Tanker, der er i Skægt med dem, der har bygget og vedbliver at bygge den Verden, vi ser for os. Han ser den klare Tanke som en Herre, en Hersker, en Lovgiver, idet den er Lovenes Eftersporer og Opdager. Han ser den herlige Mennesketanke give Love lige fra de jævreste praktiske Forhold og op til Videnskabens Højder. Blot han begrænser sig til *Tullcts* Verden, ser han, hvorledes dets Love naar fra smaa dagligdags Regnestykker lige op til Stjernerne og helt ind i de store mekaniske og fysiske Opfindelser, der har omdannet Jordens Skikkelse. Ja Matematiken rækker fra det haandgribelige helt frem mod de store Grundkræfter, der bærer Verdensaltet; og idet disse Kræfter efterhaanden samles af Videnskaben i een eneste Urkraft, kommer Naturvidenskaben med Matematiken i Følge tilsidst til at føre os helt op imod Grænsen af de store hemmelighedsfulde Tilblivelsesspørgsmaal.

Saa spørges der: Hvor bliver *Guds* Plads i Tanke rækken? — Er *Gud* det samme som den *Urkraft*, Videnskaben er naaet til? — Er *Urkraften* det samme som *Faderen i Himmelen*? — Hvor i den matematisk-naturvidenskabelige Kæde af Slutninger findes *Synden*? — Hvilket Lød i samme Kæde hedder *Bøn*? — Hvor har *Dommen* sin Plads? — Og *Naaden*? — Hvor hører *Personligheden* og *Selvbestemmelsen* henne? — Og hvor hører *Underet* hen: *Skabelsesunderet*, *Sakramenternes*

Under, Forløsningsunderet? — Hvordan stiller Matematiken sig til Beretningen om de mange Tusinder, der mættedes af *fem Brød og to smaa Fisk?* — Og *Tømmermanden fra Nazareth* — hvad skal der gøres med ham? Hvor Mennesket end vender sig hen: ham kan det ikke undgaa at se; han er ligesom allestedsnærværende; ogsaa den, der kan gøre matematiske Slutninger, møder ham. Hvad skal han gøre med ham? Ogsaa den matematisk dannede bærer et Barn i sit Hjerte, og til at være Barn hører Tro. Men den klare, stærke Tanke, Verdensdanneren, Verdensbeherskeren, er ikke Barn. — Skal Barnet i Hjertet da ikke tie i de kloges Selskab? — Skal det umyndige Barn ikke sidde stille og lære af de vise og forstandige? — af den klare Tanke? — Det ser saadan ud — ogsaa for Barnet: Den umyndige ligger jo efter at blive myndig, den lille efter at blive stor og klog som de andre store og kloge. — Hvor bliver saa *Mesteren fra Nazareth* af i Tankeslutningernes Kæde, i det naturvidenskabelige System? — Er han *Elektricitet?* — eller muligens en *Logaritme?*

Det er Personligheden, der spørger. Det er hos Videnskaben, den vil hente Svaret. Og saa sluttes der: Har Videnskaben ikke Svar, saa er der ikke Svar. Eller der sluttes: Kommer den klare Tanke til et andet Resultat end Religionen, saa maa Religionen vige; thi *dens* Resultater kan *ikke bevises*; Matematikens derimod kan bevises, og er de beviste, saa er de dermed uomstødelige.

Saa slipper Sjælen sin Tro.

Det er jo bekendt nok, at saadan gaar det mange, og de vinder ikke frem til Fred. Det er jo ogsaa be-

kendt nok, at Kristusfornægtelsen idelig tager sig Matematiken og Naturvidenskaben til-Indtægt i Kampen mod Kristendommen. Er der end Aandens Stormænd nok, hvis Liv er en Protest herimod, saa er der paa den anden Side Videnskabsdyrkere nok, hvis Liv synes at være en Stadfæstelse herpaa.

De, der har med Ungdommen at gøre, kan ikke undgaa at se, at flere og flere af dem, der i Skolen har lært at tænke klart og gøre uomstødelige Slutninger, kommer i Vildrede med de personlige Sandheder og den personlige Gud. »Vi kan ikke tro, hvad vor Tanke ikke har noget om eller uomstødelig modbeviser.«

Hvad det er, der er i Vejen, skal i det følgende søges paavist. Denne lille Afhandling henvender sig ikke til Videnskabsmændene; de maa bedst selv vide, hvor urokkelige de matematiske Beviser er, og hvad Værdi den upersonlige Viden har paa det personlige Livs Omraade. — Disse Linier henvender sig særlig til dem, der har det Hverv at retlede unge Mennesker, der har lært Matematik og Naturvidenskab — maaske kun meget lidt, men altid nok til at misbruge den gode Gave, deri er dem givet.

Lad os tage nogle Exempler.

1. Eksempel.

10 Gange $\frac{1}{10}$ er 1. Denne matematiske Sandhed er uomstødelig.

Men saa bliver Professor Studsgaard syg en Dag, han skal foretage en vanskelig Operation. Hvis man saa vilde hidkalde ti Læger, hver med en Tiededel af Professor Studsgaards Dygtighed, og foreslaa dem i Fællesskab at udføre Operationen, — saa ser man straks

det latterlige. Og hvis man vilde erstatte een dygtig Kusk med to halvdygtige, der holdt hver i sin Line, eller med ti tiendedelsdygtige, hvoraf de fire holdt den ene Line, de fire den anden, og de to holdt Pисken, ja, saa ser man ogsaa straks, at her er gjort en fejl Anvendelse af foranstaaende Brøkregel, — saa aabenlys fejl, at man ikke engang gør sig den Ulejlighed at klare, hvor Fejlen stikker. Men paa mange andre Omraader ser man slet ikke Fejlen og anbringer uden videre den uomstødelige matematiske Sandhed; for Eksempel:

Et Værk skal sættes i Gang. Der kræves een hel Energi, een hel Mand, der er eet med Værket og derfor tør tage hele Ansvarret paa sig. — Og der staar vi en hel Del pæne Mennesker, der gerne for godt Køb vil være med i det pæne Værk. — Hvem af os vil være den hele Mand, der tager de andre i sin Tjeneste som Medarbejdere? — Aa, lad os prøve, om vi ikke kan komme lempeligere frem; mange smaa maa dog ved at slutte sig sammen kunne udrette det samme som een stor! Kan man skyde Pengebidrag sammen, saa mange Bække smaa gør en stor Aa, saa kan man vel ogsaa lægge Mennesker sammen. Lad os danne en Forening, holde Møder, mange Møder, begynde dem med Diskussion om Sagen, slutte dem med styrkende Fællesspisning; lad os holde Generalforsamlinger, give Love, jo flere, jo bedre, samt udvikle og skarpsindige; lad os vælge Formand, Næstformand, Sekretær, Revisorer, jo flere Embedsmænd jo bedre; vi lejer gode Lokaler, bestiller Protokoller, mange Protokoller og tykke og gode; — ja, blot vi er mange, saa gaar det nok!

Den Tankegang er saa magelig, derfor saa almin-

delig og synes saa korrekt. — Blot mange! — »Det er Mængden, der skal gøre det, sagde Ølhandleren, han tabte lidt paa hver Flaske.« — Den ene stolte Kraft, der skal til for at sætte et stort Værk i Gang og holde det i Gang, den ene stærke, omfattende Tanke, der i et genialt Nu ser baade Maalet, Vejen, Hindringerne og Midlerne til deres Overvindelse, vil man erstatte med en hel Skare af smaa Brøkdeler Kraft og en hel Skare af smaabitte Tankepuslinger.

Og kan saa vi mange i et enkelt indviklet Spørgsmaal ikke faa klaret, hvor Retten eller Uretten ligger, hvor Sandhedens lige Vej gaar gennem al Humbuggen — man vil vælge en Diktator; men det vil ingen være, for ingen tør tage Ansvar — saa kan man jo »stemme«; — som om et galt Regnestykke blev rigtigt, om saa alle Drengene stemte for, at det skulde saa være! Og som om ingen havde lært os: Den, der søger Sandheden, skal ikke tælle Stemmer.

2. Eksempel.

$A = A$. Ligestore Størrelser kan sættes i Stedet for hinanden. Den Sag er klar. Man har lært at anvende den Sandhed Aar efter Aar i en Masse matematiske Opgaver. Hvorfor saa ikke føre Anvendelsen videre!

Vi ved, at lægger vi a Vægtdele paa den ene Skaal af en ligearmet Vægtstang, saa maa vi ogsaa lægge a lignende Vægtdele paa den anden, naar der skal være Ligevægt.

Med hvor megen Kærlighed skal jeg saa betale den Kærlighed, min Ven har vist mig, for at vi kan være kvit? — Hvor megen Kærlighed skylder jeg min Mor

for hendes Kærlighed? — Hvor megen Kærlighed skylder jeg det Menneske, der slet ingen har vist mig?

Svaret er simpelt; Lige for lige, naar Venskab skal holdes. Giv saa meget, du har faaet, saa er I kvit. Giver du lidt mere, er du den fremmerste. Har du intet faaet, har du heller ikke behov at give noget.

Men hvordan forlige dette med Jesu Ord: *Bliv ikke hverandre noget skyldige uden dette: at elske hverandre?* — Kan Hjertets Offer afvejes paa en ligearmet Vægtstang? — Mon ikke Barnet i Hjertet tør vove sig frem og spørge: Er Matematiken Livets *eneste* Lovgiver? Eksisterer der intet udenfor den uomstødelige Videnskab?

Vi maa videre. En Familie fik Barn paa Barn. En deltagende Ven rystede paa Hovedet og spurgte: Hvor skal der blive Kærlighed nok til de mange? Hver enkelt skulde jo have den hele; nu faar hver en mindre og mindre Brøddel, jo flere der bliver.

Og $A = A$ fører til andre mærkelig Fejlslutninger, der forvirrer og forstyrrer Livet:

$A = A$; $K = K$; Kone = Kone.

Ligestore Størrelser kan sættes i Stedet for hinanden; saa tager jeg din Kone, og du min! — Baade i Livet og Romanerne træffer vi Eksempler nok paa denne Anvendelse af, at ligestore Størrelser kan sættes i Stedet for hinanden. Men ser vi nærmere til, er det Usædeligheden og Egennyttens, der misbruger den kyske, rene Videnskab og vender sig mod Kristendommen — ikke, fordi denne strider mod Videnskaben, men fordi den strider mod Urenheden.

3. Eksempel.

Det er matematisk ganske i sin Orden, at *Arbejds-*

tidens Størrelse og Betalingens Størrelse er proportionale. Jo længere Tid jeg arbejder, jo mere Løn skal jeg have. I et Regnestykke er det ligeledes i sin Orden, at alle de enkelte Enere i Arbejdernes Maskineri grupperes, og at de, der hører til samme Gruppe er lige meget, kan lige meget, *spiser* lige meget o. s. v.; ellers kunde man ikke regne med dem. Og saa ligger den »klare« Slutning nær, at de enkelte ogsaa ude i det virkelige Liv maa *eje, nyde, naa, belønnes, beskyttes* lige meget.

Og mange af os kan vist af Erfaring tale med om, hvor bagvendt det faldt os som Børn at faa fat paa Tankegangen i Jesu bekendte Lignelse om *Arbejderne i Vingaarden*, hvor de, der kom i den ellefte Time, fik lige saa meget som de, der havde arbejdet fra Morgenstunden af og baaret Dagens Byrde og Hede. Hvor berettiget fandt vi ikke, det var, at hine første knurrede mod Husbonden, og hvor uretfærdigt bar ikke denne sig ad!

Og gaar vi fremad i samme Spor af Kristendommens Tankegang, hvor uretfærdigt er da ikke det Krav, der byder — uden Afslag, ubetinget: *Sæt dig nederst!* — ikke jævnsides din Ligemand, men nederst! Og hvor meningsløst tillige for den sunde Menneskeforstand: naar alle skal sætte sig nederst, saa bliver der jo det samme Slagsmaal om den nederste Plads, som der nu er om den øverste!

Og hvor usandt, at vi ikke har noget at fordre, men at alt er Gave! Er Betalingen for mit Arbejde da en Gave?

Og hvor uretfærdigt gaar det ikke til — ikke blot i Lignelsen, men i Livet, hvor lige meget Arbejde tit

ikke giver lige megen Løn, og det ikke blot i Følge Menneskers Uretfærdighed, men efter Guds Villie; ja, en kommer sovende til meget, medens en anden, der sled og stred, kun naaede lidt; den store Kærlighed, de store Ofre — de gav tit kun en krank ydre Lykke, medens den, der intet Indskud gjorde, vandt meget.

Ja, er dette efter Jesu Kristi Tankegang, saa synes det klart nok, at den Tankegang er gal, og at det eneste, vi kan bygge denne Sags fornuftige Ordning paa, er Matematikens Proportionslære. Og staar det fast, at den er eneste Lovgiver for Arbejdslønnens Beregning, saa kan vi snart blive færdige med den Sværmer, der ikke havde det, han kunde helde sit Hoved til; der til Slut gav sit Liv hen, og hvis »Løn« det var at miste alt. Ja, han bar sig dumt ad, naar han mente, det er saligt at give fremfor at tage, og saa bar de sig lige saa dumt ad, der gik i hans Fodspor. Det Samfund, der bygger paa hans Ord og hans Efterfølgeres Vidnesbyrd, kan vi saa — selvfølgelig — ikke slutte os til.

4. Eksempel.

Skal to Heste tilsammen tage et Læs, saa er det matematisk klart, at trækker den ene for lidt, saa maa den anden trække saa meget desto mere. Skal to Mennesker fuldføre et Værk i Fællesskab til bestemt Tid, maa den ene ved *sit* Arbejde erstatte, hvad den anden mangler i *sit*. Dette er fuldstændig i sin Orden.

Men vilde jeg heraf drage den Slutning, at i en hvilken som helst Pagt mellem to Mennesker kan den ene ganske ugenert sløje af og lade den anden skyde til, hvad der mangler, saa vilde vi komme til mærkelige Forhold. Naar Fader og Søn *George og Robert Stephensen*

slutter Pagt med hinanden for i Fællesskab at arbejde Lokomotivet frem i Verden, saa kan altsaa Robert ganske rolig ligge paa Ryggen og ryge Tobak og lade fem være lige; Faderen kan saa trække saa meget desto mere eller trække det hele, om saa skal være. Det var da et underligt »Fællesskab«. — Og naar en Mand og en Kvinde træder i Ægteskab med hinanden, og Konen en Tid ikke har Lyst til at fungere, saa kan hun i den Tid sætte en anden Kvinde i sit Sted (her er vi inde under Eks. 2); eller er det paa det fælles menneskelige Omraade, den ene Ægtefælle vil tage sig det mageligt, saa — ja, saa kan vi f. Eks. faa den »Sum« af *Kærlighed* ud, Børnene skal have, ved at lade den ene Ægtefælle skyde til, hvad den anden mangler; eller — for at gaa helt ud til Grænsen: den ene kan jo gaa sin Vej og lade den anden om det hele.

Sligt ser man jo. Og Egenkærligheden og Utroskaben kan give sig æstetisk fine Navne og løfte Panden højt. Den klare Tanke er jo paa deres Side, — saa synes det.

Gaar vi til Forholdet mellem *Bøn* og *Arbejde*, da ser det saa korrekt ud, at jo mere jeg arbejder, jo mindre behøver jeg at bede; arbejder jeg alt, hvad jeg kan, saa behøver jeg slet ikke at bede. Efter denne Formel lever jo særdeles mange, og det ser ud, som de har den klare Tanke paa deres Side. Men saa er Kristendommen Usandhed; for den opstiller et helt andet Forhold mellem Bøn og Arbejde.

Og saa ser det igen ud, som den, der gør de *rigtige* Slutninger, maa sige sig løs fra den saakaldte Sandhed, Kristendommen har søgt at sætte ind i Verden.

5. Eksempel.

Med *Straffen* kommer vi ind paa et Omraade, hvor vi ikke kan finde os til Rette, naar vi skal følge den klare videnskabelige Tanke. Hvor kan jeg straffes for min Mangel paa Tro, naar den, jeg skal tro paa, selv vidner, at jeg ikke kan komme til Troen ved min egen Kraft? — Hvor kan jeg straffes for det, andre uden mit Vidende og min Villie har nedlagt i mig (Arvesynden)? — Hvor kan jeg straffes for Synden, jeg øver, naar Gud selv siger mig, at jeg ikke kan overvinde den uden overnaturlig Hjælp? — Hvor kan jeg straffes for min svage Villie, mit ufuldførte Arbejde, naar det er Gud, der giver et Menneske baade at ville og at udrette efter sit Velbehag? — Hvad bliver det til med min frie Villie, der skal vælge mellem godt og ondt, naar jeg staar overfor aabenbarede Ord som disse, at vi er som Leret i Pottemagerens Haand, og at Gud bøjer selv Kongernes Hjerter som Vandbække i sin Haand?

Ja, her staar den hjælpeløs, der kun har sin Flave, opøvede Tanke at støtte sig til. Her staar vi overfor noget, der ikke er opkommet i noget Menneskes Hjerne. Og finder vi ingen Sandhed udenfor de uomstødelige matematiske Beviser, og hvad deraf kan udledes, saa er Kristendommen ikke Sandhed, og saa maa vi melde os ud af Kirken.

3.

Efter at vi nu i enkelte fremtrædende Hovedpunkter har paavist, hvilken Fristelse det kan være at forkaste det, der ikke ad Tankeslutningernes Vej kan bevises, eller som synes at stride mod Videnskabens Resultater,

skal vi i dette sidste Stykke prøve paa at paavise, hvor Fejlen ligger.

Først skal her da peges paa, at det samme Ord tidt kan bruges i forskellige Livssfærer med forskellig Betydning i hver. Og er man ikke opmærksom paa dette, saa man overfører Ordet fra eet Omraade paa et andet uden at agte paa, at det nu ogsaa betyder noget andet, selv om Lyden er den samme, saa kan deraf opstaa stor Forvirring.

Det vil være formaalstjenligt at tage nogle Eksempler.

Naade.

Det Ord kender vi alle.

Da *Jeppe* er bleven Baron, tituleres han stadig: *Eders Naade!* Og vi kender hans storsnudedede Svar: »Ja, ja, eders Naade; eders Naade! Komplementer og Baslementer har vi godt Køb paa i disse Tider!»

Naade er bleven en Titel, et Underdanighedsord, tidt brugt i Kryberi og med Trællesind og modtaget i let kendeligt Hovmod, tidt et Udtryk for et tomt Formvæsen.

Lad os saa tage *det samme Ord* i kristelig Forstand. Hvor let at se, at det her -- trods Slægtskabet -- betegner noget *helt andet*.

Ja, det er let at se. Men hvad derimod ikke saa let falder i Øjnene, er den Sammenblanding af Ordets forskellige Betydninger, der har fundet Sted og bragt megen Forvirring med sig.

I Titelen: *Naade* er der derved kommen en Del Usandhed ind; man har tillagt fornemme Folk noget af det, som Guds er. — Denne Side af Sagen skal dog ikke beskæftige os her. Den anden Side er langt betydningsfuldere, thi en Forvirring af allerdybeste Art er kommen

ind i Kristensamfundet, ved at vi tankeløst har slaaet de to Ord sammen til eet efter Formlen $a = a$ eller i hvert Fald har givet den guddommelige Naade en stærk Bismag af den Betydning, Ordet har faaet som Titel. Hvor daarligt vi her har forstaaet at drage Grænsen, ses tydelig af, at mange Mennesker holder det for god kristelig Teologi at overføre *Naadigherrens*, den tyranniske Herremands, »*Naade*« — han, der raadede over Hundehul, Træhest, Pisk og megen anden Tortur — paa *Guðs* Naade, saaledes at den himmelske Faders Kærlighed træder i Skygge for den grusomme Dommer, der raader over Helvedesstraffene og smaalig holder Bog over alle vore begaaede Synder »i Tanke, Ord og Gerning« for saa engang at fordømme de store Masser til evig Helvedespine, medens han for et lille Mindretal lader »*Naade* gaa for Ret« og aabner Salighedens Dør paa *Klem*, saa den krybende Synder lige kan smøje ind.*)

Nok et Eksempel.

Himmel.

Vi bruger det Ord 1. *astronomisk*, 2. *poetisk*, 3. *religiøst* — tildels i helt forskellige Betydninger.

Om saa Naturvidenskaben en skøn Dag tog sig over at fastslaa, at der naturvidenskabelig ikke mere skal være nogen Himmel — i hvert Fald ikke i den Forstand, hvori »man« hidtil har brugt Ordet, saa mener den i al sin Klarhed tidt saa uklare Mennesketanke, at saa er det dermed bevist, at der overhovedet ingen Himmel er, og saaledes er Himmelen i en Haandevending og-

*) Hele dette Forhold er ypperligt paavist af Morten Pontoppidan i Frit Vidnesbyrd 1. Aargang i »Den store Menneskefølelse«.

saa »bevist« ud af Religionen. Og naar der ingen Himmel er, saa er der heller ingen *Fader i Himmelen*; saakan heller ikke Jesus være faren til Himmels; og saa har vi da nemt nok faaet lavet et nyt »Bevis« paa Bibelens Upaalidelighed; skønt et Menneske dog ikke behøver at fordybe sig saa særdeles meget i sig selv for at erfare noget om et usynligt Riges Virkelighed — lige virkeligt, om det ikke kan afsættes paa noget Landkort. — Ret som om Guds Naade var bragt ud af Verden, fordi Rigsdagen fik vedtaget en Lov om, at Titelen *Deres Naade* skulde afskaffes!

Kød.

Det Ord kan bruges 1. i *Slagter Forstand*: 5 Pund Inderlaar, 2. i *zoologisk Forstand* = Muskler, 3. i *religiøs Forstand*: »Kødets Lyst«.

Og atter møder vi, trods det let paaviselige fælles i Betydningen, en stor Forskel. Og det er da let nok at se, at om Slagteren faar udsolgt alt sit Kød, er dermed *Kødets Lyst* ikke afskaffet.

Sluttelig kan vi tage Ordet

Kvinde,

overladende Anvendelsen til Læseren, i det her kun skal peges paa, at det Ord bl. a. kan bruges

1. *matematisk*: 5 Kvinder har strikket 100 Par Strømper, hvormeget har saa . . . ? 2. *zoologisk* eller *lægevidenskabeligt*, 3. *sanseligt* (Don Juan), 4. *digterisk* (»Spar-somt i Norden«), 5. *kunstnerisk* (Maler, Billedhugger), 6. i Betydning: *den elskede*, og her er endda forskellige Underafdelinger i Følge Alder, Kærlighedens Art og mere. Om vi uden videre vilde overføre Betydningen fra et af disse Omraader paa et af de andre, da

skulde der — om det var Opgaven — kunne laves mange morsomme Forvekslinger af samme Art som den, der er lavet af Adjektivet »høj« i det bekendte Spørgsmaal: Hvad er højest: Smørpriserne eller Rundetaarn?

Men har nu disse Eksempler baade i Alvor og Spøg gjort deres Nytte: at henlede Opmærksomheden paa, at et Ord kan skifte Betydning ved at flyttes fra et Sted til et andet, saa kan vi tage fat det betydningsfulde Ord, det her særlig kommer os ved at belyse, nemlig Ordet:

Sandhed.

Videnskaben bruger det Ord. *Religionen* bruger det. Det lyder ens og staves ens begge Steder. Men betyder det ogsaa det samme? — Det er let at paavise baade det ene og det andet Fællesskab i Betydningen, og naar al menneskelig Ufuldkommenhed forsvinder, tør vi vel tro, at Videnskabens Sandhed og Religionens Sandhed mødes i eet Lys. Men medens vi endnu er i Vorden, gælder det her som i saa mange andre Tilfælde: Vi har to Ord, udvortes ens, men med helt forskellig Betydning. Det kommer saa blot an paa at holde Grænsen fast og ikke føre Betydningen fra det ene Omraade over paa det andet.

Er der da to Sandheder?

Ja, vist er der det, og flere til. Og vi kan helt vel leve fredelig med dem ved hinandens Side, blot vi agter paa Grænseskellene. Hvorfor kan jeg ikke se paa min Fader og Moder som dem, jeg menneskelig set skylder alt, fordi jeg samtidig ved, at mine Forældre, idet jeg er bleven til, kun fulgte en dunkel Naturdrift? — Og hvorfor kan jeg ikke være fuld af Tak til dem for alt det, de har gjort for mig, fordi jeg samtidig ved, at der

er en rent dyrisk Drift til, der tvinger, navnlig Moderen, til at ofre sig for sit Afkom? — Hvorfor kan jeg ikke hver eneste Dag i mit Hjem suge Næring af den Sandhed, at jeg blev sat paa en Hædersplads i Livet, da jeg selv blev *Fader*, opkaldt efter Faderen i Himmelen, fordi jeg samtidig ved, at jeg ogsaa hører ind et Sted i Zoologien, og at Ordet *Fader* ogsaa for mit Vedkommende er Navnet paa den, der har aviet et levende Væsen?

Naar Jesus kalder sig selv *Sandheden*, har han visse- lig aldrig tænkt paa dermed at omstøde eller overflødiggøre den pythagoræiske Læresætning, det arkimediske Princip eller overhovedet paa at sætte nogen af de andre »Sandheder« ud af Verden. Og naar han kalder sig *Vej*, har han ikke ment, at kun den Vej, der fører til Kirken, maa hedde »Vej«, og ikke den, der fører til Universitetet, Skolen, Køkkenet eller Værkstedet.

Træder jeg over Tærskelen ind i Bønuens Verden, bliver $(a+b)^2$ fremdeles ved at være lig med $a^2+2ab+b^2$, og alt, hvad deraf følger, bliver lige »sandt«; ja, er jeg Matematiker, staar mine Læresætninger og mine Formler lige saa uomstødelige, naar jeg træder ud fra Lønkammeret, som da jeg traadte ind i det; og mine matematiske eller andre videnskabelige Sandheder røkkes ikke det mindste, fordi jeg inde fra Bedekammeret bringer endnu een Sandhed med ud, som jeg fredelig kan stille ved Siden af de andre, f. Eks. Luthers Ord: *Flittig bedet er over det halve studeret.*

Lad os saa vende tilbage til de i 2. Stykke fremdragne fem Eksempler.

1. Eksempel:

10 Gange $\frac{1}{10}$ er 1 staar godt fast samtidig med at

Professor Studsgaard ikke kan erstattes af ti Tiendedels Læger, eller jeg som Kusk ikke kan erstattes af ti Tiendedels Kuske. Fordi vi kan skyde Penge sammen, er det dermed ikke givet, at vi efter samme Lov ogsaa kan lægge Villier sammen, ganske simpelt fordi *Villie* ikke er en »Størrelse« i matematisk Forstand. — Og fordi vi ved at tælle Stemmer kan faa at vide, om et Folk ønsker at give sine Penge til Fæstninger eller ikke, er det dermed slet ikke givet, at vi ved at tælle Stemmer kan faa afgjort, om Summen af Vinklerne i en Trekant er 2 R eller ikke, eller om Jesus Kristus er Gud eller kun Menneske.

2. Eksempel.

A=A. Den Lære er god nok, men udelukker jo ikke, at der kan være en anden Verden med andre »Størrelser«, Matematikken ikke har med at gøre. Matematikken kender *høje* Mænd og *smaa* Mænd; den regner ikke med »*store*« Mænd; den maaler det udvortes; en Pyramides *Størrelse* og dens *Storhed* er ikke det samme. Der er Værdier i Verden, som kan maales med Tal, og der er andre Værdier, som ikke kan maales med Tal. Der er Længder, som kan behandles med Passer og Lineal; men Jakobsstogens Længde og Bønnens Vej kan ikke maales med Passer og Lineal, heller ikke Længden af den Personlighedens Vej, der fører fra en Tankes Undfangelse til dens Fuldbgyrdelse i Handling. Der er en Kærlighedens Sandhed og en Matematikens Sandhed om *Lige for lige*; hver god for sig, den ene fortrænger eller omstøder ikke den anden. Men sammenblandes de, da kommer Forvirringen; da kan vi nok træffe paa den Søn, der let fik klaret det Regnestykke: Hvormeget

skylder jeg min Fader? og fandt ud, at Gælden ikke var saa farlig stor, naar det gode, Faderen havde givet ham, blev lagt paa den ene Vægtskaal, og det onde, han havde faaet gennem »Fædrenes Synd«, der skal hjemsøges paa Børnene, blev lagt paa den anden; ja det faldt end ikke en saadan Søn saa svært at bevise, at han egentlig slet ikke var i Gæld til sine Forældre, thi det, de havde givet ham, var jo ikke andet end deres Skyldighed.

Saadanne Resultater kan man komme til, naar man fører Tallets Sandheder over paa Omraader, hvor Tallet ikke hører hjemme; og saa kan Egenkærligheden faa gjort det sørgelig sandt, at »*Een Moder kan føde ti Børn; men ti Børn kan ikke føde een Moder.*«

Ja, det er sandt, at *a=a*, at *et Ord er et Ord*, og *en Mand er en Mand*; men det er lige saa sandt, at et Ord ikke altid er et »Ord«, men kun Vind, og mangen en Mand er alt andet end en »Mand«, saasom kun *den er Mand, der gør Mands Gerning*. Og det er sandt, at *et Æg er et Æg*; det sagde Manden ogsaa; han tog det største.

3. Eksempel.

Arbejdstidens Størrelse og Betalingens Størrelse er proportionale, siger Matematiken. Ganske rigtigt. Og en Arbejdsgiver handler kun ret, naar han lønner sine Folk i Forhold til deres Arbejde, ligesom en Arbejder handler efrer sin Ret, naar han udbeder sig Løn i Forhold til sit Arbejde. Men derfor kan jeg godt paa et andet Omraade med helt andre Love se forbitret paa den Søn, der knurrer mod sin Fader, fordi denne slagter Fedekalven og gør Gilde for den Broder, der vender hjem efter at have sat sit Gods og sit Rygte til i det

fremmede blandt Skøger og Svin. Ja, som Barn overfor min Fader og som Barn overfor min Gud, kan jeg godt finde det i sin Orden, at min Broder faar mere end jeg, skønt han har arbejdet mindre; og samtidig med, at jeg hos min Husbond hæver min fortjente Løn for mit udførte Arbejde, kan jeg leve fuldt ud paa den Sandhed, at alt, hvad jeg faar, faar jeg af Naade; jeg har intet at fordr.

Matematikens Lære om *Proportioner* og Jesu Lære om, *at de, der kom sidst, skal have lige saa meget som de, der kom først*, staar fredelig ved hinandens Side i min Sjæl. Verden kan ikke undvære nogen af disse Sandheder. Vi har blot at lade hver gælde paa sit Omraade.

4. Eksempel.

Loven om Arbejdets Fordeling i den udvortes Verden staar kønt ved Siden af *Loven om Arbejdets Fordeling* i Aandens og Hjertets Verden. Skal jeg og een til i Fællesskab have et Værk færdigt til bestemt Tid, maa jeg selvtølgelig skyde til ved *mit* Arbejde, hvad han mangler i *sit*. Altsaa: Jo mindre *han* gør, jo mere maa *jeg* gøre, eller matematisk udtrykt: Formindsker jeg i en Sum paa to Addender den ene, maa den anden gøre lige saa meget større, naar Summen skal blive den samme.

Men er Maalet ikke en matematisk Størrelse, da gælder følgende Lov for min Medarbejder og mig: Jo mere *jeg* arbejder, jo mere maa *han* arbejde; jo dygtigere *han* bliver, jo dygtigere maa *jeg* blive; jo dygtigere en Skoles Bestyrer er, jo dygtigere maa hans Lærere være, om de skal kunne arbejde »sammen«; ellers vil Samarbejdet brækkes itu, og det aandelige Værk falde fra hinanden.

De er sandt: Jo dygtigere Elev jeg har, jo mindre

Arbejde har jeg med ham; jo daarligere Elev jeg har, jo mere maa jeg anstrenge mig for at lære ham det, jeg skal. — Men det omvendte er lige saa sandt: Jo flinkere Elev jeg har, jo mere giver han mig at bestille, jo mere maa jeg forberede mig, jo mere Indhold kræver han af mig.

Ser vi paa Samarbejdet mellem *George* og *Robert Stephenson*, saa naar de det, de naar, derved, at den ene gør *alt*, hvad *han* kan, den anden *alt*, hvad *han* kan; der er slet ikke Tale om noget Afslag; en Personlighed er en udelelig Helhed; den ene kan, dybere set, ikke erstatte den anden; hvad den ene skal give, kan den anden ikke give. — I Ægteskabet trænger Børnene til Moderens *hele* Kærlighed og til Faderens *hele* Kærlighed; intet mindre. Men dette udelukker jo ingenlunde, at Manden hjælper sin Kone med at vaage over Børnene om Natten, mens hun faar sig et nødvendigt Blund, eller at Barberens Kone i Silkeborg barberer sin Mands Kunder, mens han gaar paa Himmelbjerget og er Vejviser for Rejsende.

Og gaar vi til *Bønnen*, kunde det jo matematisk tage sig fuldt godt ud at sige: Jo mere jeg arbejder, jo mindre har jeg behov at bede, og omvendt. Men dette er et Bedrag. Og Bedraget ligger igen i, at vi her har med andre Størrelser at gøre end de matematiske. Jo mere jeg arbejder i Guds Gerning, jo mere har jeg behov at bede, thi jo mere jeg arbejder og fordyber mig i min Opgave, jo »større« bliver den, og jo mere jeg selv vokser med den, jo klarere ser jeg, hvor stor *den* er, hvor lille *jeg* er i Forhold til den, og jo mindre jeg i den Forstand bliver, jo mere trænger jeg til Kraftforøgelse, og jo stærkere maa jeg søge Bønnens Tilskud af Kraft.

Dagdriveren behøver ikke at bede for at faa Kraft til at blive ved at drive.

5. Eksempel.

Kommer vi endelig til det sidste Punkt: om *Tilregnelighed, Ansvar og Straf*, da ligger Forklaringen i Hjertets Syndsbevidsthed. Er den ikke vakt i et Menneske, saa er den herhen hørende Verden en lukket Bog for ham; men er den vakt, og kender han Angerens Lidelse, saa mærker han ogsaa, han er under Straf, og om alle Videnskaber kendte for Ret, at han var uskyldig formedelst Arvesynden, eller fordi han ikke kendte sin Herres Villie, eller fordi han kun er som et Ler i Pottemagerens Haand, saa stod dog Ordet *skyldig* brændt ind i hans Hjerte og veg ikke, saa lidt som en legemlig Smerte viger, fordi Videnskaben kendte for Ret, at den ikke var til. Det kan vare længe, før Syndsbevidstheden vaagner. Det kan ogsaa vare længe, før et Mandfolk faar Skæg. Det kommer først, naar Tiden er der. Saaledes kommer ogsaa Syndsbevidstheden først, naar Tiden er der. Og det Menneske, der ikke har den endnu og deraf vil slutte, at saa er den overhovedet ikke til, bærer sig lige saa barnagtigt ad som den, der vilde benægte Skæggets Eksistens, fordi han selv ikke har faaet sit endnu.

Da David har givet efter for sin Brynde og taget sig Bathseba til Hustru, varer det som bekendt noget, før han bliver klar over, hvad han har gjort. Men da først Ordet *skyldig* er kommet ind i hans Hjerte, saa nytter alle Beregninger ham intet; det er ham ingen Undskyldning, at han er født i Synd, at han er født med Kønndrift, med Sans for kvindelig Skønhed, at han ikke kunde gøre for, at han fik den dejlige Kvinde at se;

var hun ikke kommen paa hans Vej, saa var han ikke bleven fristet, og hvad mere der »med Sandhed« kunde siges. Nej, alt dette er »sandt«; men at han er *skyldig* alligevel, — det er ogsaa »sandt«, ja, saa »sandt«, — ja, er det sandeste Udtryk for hans menneskelige Højhed.

Da *Macbeth* har myrdet sin Konge, hører han en Stemme, der raaber: »Sov ej mere! Macbeth snigmyrder Sønnen. — Macbeth skal ikke sove mere!« — Han hører sit *skyldig!* skønt det er »sandt«, at var Heksene ikke komne, saa . . . ! — Han ser paa sine Hænder, og ikke alle Havgudens Vande kan vadske Blodet af; »nej før vil min Haand blodfarve hele Havets Bølgevrimmel og gøre alt det grønne til eet rødt!«

Og selv den stærke *Lady Macbeth* maa høre sit *skyldig!* i Søvn, da hun ikke kan høre det vaagen. Som Søvnængerske gaar hun og gnider sine Hænder: »Her er en Plet endnu. — Blodlugten er der endnu. Al Arabiens Røgelse kan ikke tage Lugten bort af denne lille Haand!« — Hun har ellers Undskyldninger nok.

Og som det gaar med de store Skikkelser, saadan gaar det med de smaa. Det er *sandt* det med Arvesynden og Guds Indgriben; det er *sandt*, at Gud er almægtig og Mennesket afmægtigt; og saa ser det saa sandt ud, naar man slutter: *altsaa* har Mennesket i Virkeligheden ingen fri Villie og intet Ansvar. Der begaas blot den tilsyneladende saa ubetydelige Fejl, at man med sit »*altsaa*« springer fra een Idekreds over i en anden, ganske som naar man slutter: Min Fader har givet mig en vis Sum af ondt i Arv, *altsaa* maa mit Hjertes Taknemmelighedsgæld til ham blive *saa meget* mindre — Forsætningen er matematisk, Eftersætningen personlig; her ligger Fej-

len — den tilsyneladende *lille* Fejl, der dog er stor nok til at spolere en Sjæl, som ikke i Tide bliver klar over, at »*altsaa*« skal forbinde to Led fra *samme* Verden; saaledes: Jeg gjorde et Laan og fik 2 Kroner for lidt, *altsaa* har jeg 2 Kroner mindre at udrede, naar Laanet skal tilbagebetales; eller: Min Fader har vist mig megen Kærlighed, skønt han er en syndig og skrøbelig Mand, *altsaa* har jeg *saameget mere* Grund til Taknemmelighed overfor ham.

Vi faar *altsaa* være opmærksomme paa den Fare, der ligger i, at Personligheden knytter sine Overvejelser til der, hvor Videnskaben slipper, eller fletter den upersonlige Tankes endelige eller foreløbige Resultater ind i de religiøse Spørgsmaal som Led i disse.

Saaledes er vi nu komne til vort Maal.

Der er to Verdenes med forskellige Navne, alt som de ses fra forskellige Synspunkter; vi kalder dem: »*Denne Verden*« og *Guds Rige*, — *den upersonlige Verden* og *Personlighedens Verden*, — *Nødvendighedens Verden* og *Frihedens*, — *Videnskaben* og *Religionen*. Meget er de fælles om. Meget ikke. Den enes Sandhed udelukker ikke den andens. Tilsammen danner de Menneskets Verden, der efter sit Grundbillede er en Harmoni. Disharmonien kommer — ikke fordi jeg gør Slutninger, end mindre fordi jeg gør *rigtige* Slutninger, men fordi jeg et Steds i Slutningskæden gør et Spring over den Grænse, der skiller den ene Verden fra den anden.

Er der da ingen Bro imellem dem?

Herpaa maa hvert Individ svare for sig. Den, der har fundet den, ved, at det ikke er en Tankekæde, men at det er Mennesket selv, der er Broen.

Og det tør vel siges, at naar saa mange læsende Mennesker lever uden personlig Forstaaelse af deres egen eller andres Videnskabs Betydning i Livets store aandelige og legemlige Hele, saa kan det ligge i, at de mangler den Ydmyghed, der særlig for de meget vidende er Betingelsen — ikke for at indvinde endnu flere Kundskaber i mange Ting, men for at kunne se disse Kundskaber i deres dybe, hemmelighedsfulde Sammenhæng med hele Livet, med Personligheden, med Gud, saa Menneskelivet bliver en Harmoni, og de forskellige Aandsmagter, hver med sin Ejendommelighed, bliver som de forskellige Toner, hver med sit Svingningstal, der klinger sammen til et Hele.

Mangler der i vore Skoler, hos Bestyrer og Lærere, mangler der hos vore Studenter og de vidende i Samfundet denne personlige Forstaaelse af Undervisningsfagenes Betydning som Led i det større Hele, mangler der den rette dybe Glæde, Taknemmelighed og Ærefrygt overfor det store og overfor dem, der har frembragt det, mangler der Energi til at forbinde Syner med Tanker, Fantasiens Værker med Forstandens Værker til et harmonisk Hele; — eller er vi ikke naaet *saa* vidt, saa kan vi nøjes med mindre; — men mangler der *Stræben* derhen imod, Tro paa, at der *er* en Mening i Tilværelsen og derfor Samvirken mellem dens aandelige Magter, — mangler dette, ja, saa vil vore Disciple maaske kunne lære lige meget for *det*, og mange store Værker vil kunne udtænkes og bygges; men Slægtens personlige Livsindhold og Livslykke vil tabe sig. Men *er* der noget hos vor Lærerstand, hos vore Studenter og hos Samfundets ledende Personligheder af denne Forstaaelse, saa vil det,

der »er« i et Menneske, ogsaa gøre sig gældende i *denne* Sag. Maaske bliver Lektierne i Skolen ikke bedre lærte for *det*; men der kommer en Mening ind i Ungdomslivet, der nu saa tidt fattes, en Sammenhæng mellem Skolearbejdet og Menneskelivet udenfor; blot Disciplene skimter hos deres Lærer, at han personlig *er* en saadan Sammenhæng, saa er vi ikke saa ilde farne; Lektierne har vel endda deres Plager, kan endda være afskrækkende og drøje nok at komme igennem for mangen en; men Skolens hele Tone og Tankegang kan dog ikke undgaa at sætte sine Spor; er Skolen selv klar paa *sit* Forhold til de to Verdener, ja, tør den i nogen Maade kalde sig en Sammenhæng imellem dem, saa skal den nok faa blivende Betydning, og selve Undervisningsfagene vil for mangen en Discipel, navnlig blandt de ældre, faa stærkere Tilknætningspunkter, end ellers, i hans Evner og i hans eget snævrere, maaske rent praktiske, Behov, og det kan dæmre for ham i en modnere Alder, at han med sit daglige Arbejde, hvor smaat det end kan være, dog er et Led i en hel Slægts aandelige Arbejde, bygger med paa den voksende Ø og bereder den Verden, som kommer.

Matematik og Kristendom, det lovbundnes Verden og Frihedens Rige, — meget kunde der endnu være at sige om hver af dem; og meget har de endnu begge at sige og at gøre, før Maalet er fuldt. Een Lærdom er de fælles om at prædike for os her til Slutning: *Respekt for Sandheden!* — Hvor møjsommeligt du end skal bygge: *Byg ærligt!* — Hvor langt der end er til Maalet: *Følg Vejen!*

I Matematikens og Naturvidenskabens Verden lærer vi snart, at den aabner sig kun for den, der følger dens Love, og vi bliver kun hjemme i den i Forhold til, som

vi bliver kyndige i disse Love. — I Kristendommens Verden med Frihedens fuldkomne Lov lærer vi det samme. Den Verden, hvis Grundlov er Ydmyghed, kommer det Menneske ikke ind i, hvis Sinds Grundlov er Hovmod, og det Rige, hvis Grundlov er Kærlighed, bliver det Menneske ikke hjemme i, hvis Grundlov er Fordringsfuldhed.

Den, der vil blive et helt Menneske, maa baade paa Tankens og paa Troens Omraade undgaa Halvhed og Uduelighed. Paa begge Omraader: *redeligt* Arbejde, saa langt det er givet hver enkelt at naa; og *solidt* Arbejde — Sten paa Sten, Skridt for Skridt, Time for Time.

Bygger jeg ærlig og energisk paa Tankens Omraade og paa Troens Omraade, saa gør jeg *mit*. Og er det Maal, jeg stiler efter, virkelig et Maal, der er noget værd for Menneskelivet, saa vil den, der satte Maalet og stillede mig i Forhold til det, muligen ogsaa gøre *sit* og komme mig i Møde paa det Stadium af min Udvikling, han finder passende. Det var dog værdt frimodig at vove Forsøget og lade det komme an paa en Prøve, om det ikke skulde kunne lade sig gøre *baade* at bede og at arbejde, *baade* at være fri og bunden, *baade* at tro ærligt og at tænke ærligt. Den, der gør Forsøget, kunde maaske komme til at erfare, at 2 og 2 godt kan blive ved at være 4, fordi en Fader kærlig bøjer sit Øre til *sine Børns Bøn* og opfylder den, om han finder det tjenligt, og at en Moder ikke omstøder en eneste videnskabelig Sandhed, fordi hun *paa sine Børns Bøn* bager Æbleskiver Juleaften.

Skoleaaret 1895—96

Disciplene.

Skolen tæller ved disse Meddelelsers Udarbejdelse i April 1896 150 *Disciple* fordelte i 16 Klasser, nemlig 6 Fællesklasser, 4 Realklasser og 6 studerende Klasser. 22 af Disciplene bor paa Skolen; Resten er skolesøgende Børn fra Ordrup og omliggende Byer samt fra Kjøbenhavn.

Disciplene er saaledes fordelte i Klasserne (de studerende og Realklasserne betegnes her og i det følgende med Romertal, Fællesklasserne med almindelige Tal):

VI. Klasse (kun spr. hist.)	Discipeltal	2
V. — do.	—	3
IV. studerende Klasse	—	2
III. —	—	5
II. —	—	5
IV. Realklasse	—	9
III. —	—	7
II. —	—	16
I. stud. og Realklasse*)	—	15
6. Fællesklasse	—	17
5. —	—	17

*) Studerende og Real-Disciple har her været underviste sammen, da Latinundervisningen først begynder i II. Klasse.

4. Fællesklasse		Discipeltal	13
3.	—	—	15
2.	—	—	15
1.	—	—	9

Eksaminer i 1895.

Til *Afgangseksamen for studerende* indstillede sig VI. Klasses 4 Disciple, der alle bestod:

1 med Udmærkelse,

1 med 1. Karakter,

1 med 2. —

1 med 3. —

Den ene var spr. hist., de tre mat.-naturv.

Til *IV. Klasses Horedeksamen* indstillede sig dens 3 Disciple, der alle bestod. Til *Alm. Forberedelseksamen* indstillede sig IV. Realklasses 7 Disciple, hvoraf de seks bestod, deraf den ene med Udmærkelse. 1 Elev indstillede sig til en *Tillægseksamen* i Latin og Græsk, men bestod ikke. Karaktererne findes omstaaende.

Fjerde Klases Hovedeksamen 1895.

Navn.	Dansk		Fransk	Tysk	Latin	Græsk	Historie.	Geografi	Naturh.	Aritmetik	Geometri	Points	
	skriftl.	mdtl.										i alt	i Afslutn.
Christen Hansen	mg +	mg ÷	mg +	mg +	ug ÷	ug	ug	ug	ug ÷	ug	mg	84	38
Gerhardt Tetens Hoff Kunst	mg	ug	mg ÷	mg ÷	mg ÷	mg +	mg +	mg ÷	mg	ug +	ug +	71 ² / ₃	31
Hans Georg Voigt	mg ÷	mg	mg	mg +	ug +	ug +	mg ÷	ug ÷	ug +	mg ÷	mg	72 ¹ / ₃	34

Almindelig Forberedelseeksamen 1895.

Navn.	Skriftlig Dansk	Mundtlig Dansk	Engelsk	Tysk	Fransk	Historie	Geografi	Naturh.	Regning	Aritmetik	Geometri	Naturalære	Orden	Points
Hans Chr. Andersen	mg +	ug ÷	ug ÷	ug +	ug	mg +	mg ÷	mg ÷	mg +	mg +	mg ÷	ug +	ug	113 ² / ₃
Eigil Johs. Schiødt Halvorsen	ug	ug	ug ÷	ug ÷	ug	mdl +	mg ÷	ug ÷	mdl +	ug	ug ÷	ug +	ug ÷	41 ² / ₃
Bertel Emil Jensen	mg +	ug	ug ÷	ug	ug ÷	ug ÷	ug ÷	mg	ug ÷	ug ÷	ug	mg +	mg +	122 ² / ₃
Anthon Chr. Fr. Møller	ug	ug ÷	mg	mg	mg	ug ÷	mg	mg	mdl +	ug ÷	mdl +	mg ÷	mg	78
Charles Petersen	ug	mg ÷	mg ÷	ug ÷	ug +	ug	ug +	ug +	ug +	ug ÷	ug ÷	ug ÷	mg	67 ¹ / ₃
Peter Nielsen Terp	mg	mg +	mg +	mg ÷	ug	mg +	mg +	ug	ug	mg	ug ÷	ug	mg	110
Olaf Johs. Westergaard.	mg ÷	ug	ug	mg	mg	mg ÷	ug ÷	mg	ug	ug +	ug +	ug	mg +	101 ¹ / ₃

Afgangseksamen for studerende 1895.

Navn.	Dansk			Fransk	Engelsk	Latin			Historie	Græsk	Fysik	Points	Karakter
	Fri Opg.	Bund. Opg.	Mdtl.			skrftl.	mundtlig						
							læst	nlæst					
Olaf Sørensen	g+	mg	ug÷	tg+	mg	g	g÷	g+	mg+	mg÷	mg÷	80	Anden

Navn.	Dansk			Fransk	Historie	Engelsk	Matematik.				Fysik		Points	Karakter
	Fri Opg.	Bund. Opg.	Mdtl.				skr. Aritm.	mdt. Aritm.	skr. Geom.	mdt. Geom.	mek.	kem.		
Tora Frederiksen . . .	g	mg÷	mg+	g+	g+	mg+	mg	mg+	g+	mg÷	g+	g+	86 ¹ / ₃	Første
Karen Vel Jeppe . . .	mg	mg	ug÷	ug÷	mg+	ug	ug	mg-	ug÷	ug	ug÷	ug÷	106	F. m. Ud.
Julie Dagmar Vett . .	g-	g+	mg	g	tg÷	ug÷	tg+	tg+	g÷	mg÷	g+	tg+	55 ¹ / ₃	Tredie

Eksamenskandidater i 1896.

Til Afgangseksamen for studerende:

Ingeborg Franzisca Carlsen, Datter af Grosserer Carlsen, Ordrup, og *Julius Thorvald Hansen*, Søn af afd. Instrumentmager Hansen, Randers. — Begge af spr.-historisk Retning.

Til fjerde Klasses Hovedeksamen.

Ayoe Gilbert-Jespersen, Datter af prakt. Læge Gilbert-Jespersen, Ordrup, og *Knud Vegard Blicher Hansen*, Søn af Forstander for Vældegaard Kvindeskole, Kaptajn Hansen.

Til alm. Forberedelseeksamen.

Ingrid Nyeland Brandt, Datter af Gartner Brandt, Ny Krathus, Ordrup; *Jonna Severine Nikoline Marie Svendsen*, Datter af afd. Snedkermester Svendsen, Ordrup; *Frederik Christian Baumann*, Søn af Sognepræst Baumann, Store Magleby, Amager; *Johannes Jensen*, Søn af Købmand Soph. A. Jensen, Maribo; *Alfred Bertel Krause*, Søn af Musikdirektør Krause, Stockholm; *Edmund Charles Rudolph Richardt*, Søn af afd. Particulier Richardt, Kjøbenhavn.

Skolens Lærerkræfter.

Bestyreren: *Dansk* med III. og IV.; *Saga* med Mellemklasserne; har holdt en Række Foredrag, dels for hele Skolen, dels for enkelte Klasser; indleder hver Morgen Skoledagen; holder Søndagssamling i Skolehjemmet.

- Frøken Ida Olsen:** *Tysk* gennem hele Skolen; *Engelsk* i II., III. og IV. Realkl.
- Frøken Anna Tommerup:** *Dansk* i 1., 2., 3. og 4., *Bibelhistorie* i 2. og 3., *Historie* i 3., 4., 5. og 6., *Skrivning* i 1. og 2.
- Cand. mag. Chr. Branner:** *Historie* i IV, V. og VI. *Engelsk* i V. og VI., *Fransk* i I., II., III., IV., V. og VI.
- Frøken Agnes Hansen** hjælper ved *Dansk- og Skriveundervisningen* i 1. og 2., *Skrivning* i 3. og 4., *Huandarbejde* med Skolens Piger.
- Løjtnant Holger Nielsen:** *Skolens Inspektør, Gymnastik* gennem hele Skolen, *Regning* i 6. og I., *Skrivning* i 5. 6., I. og II., *Tegning* gennem hele Skolen, giver, privat, Skolens Disciple Undervi-ning i *Dans* og *Svømning*.
- Cand. mag. H. C. Christiansen:** *Matematik* gennem hele Skolen, *Regning* i II. III. og IV.
- Cand. mag. Carl Christiansen:** *Dansk* i I., II., V. og VI., *Oldnordisk* i V. og VI., *Historie* i I., II. og III., *Fransk* i 6.
- Frøken Mea Frederiksen:** *Dansk* i 5. og 6., *Engelsk* i I., *Regning* i 1., 2. og 3.
- Musiklærer Jørgensen:** Sang gennem hele Skolen, underviser, privat, i Violinspil.
- Cand. phil. Regner Lefolii:** *Geografi* og *Naturhistorie* gennem hele Skolen, *Regning* i 4. og 5.
- Cand. mat. Jessen:** Fysik.
- Stud. mag. N. Branner:** *Latin* i II., *Græsk* i III. og IV.
- Stud. theol. Bondesen:** *Bibelhistorie* i 4., 5., 6., I., II. og III. Kl.
- Dr. phil. Østrup:** *Græsk* i V. og VI.

Cand. mag. Kejser: *Latin* i III., IV., V. og VI.

Udenfor de almindelige Timer har:

Rektor Lefolii gennemgaaet *de danske Folkeviser* for V. og VI.

Pastor Ohlmann gennemgaaet *forskellige kristne Kirkesamfund* for IV., V. og VI.

Lærer Valdemar Olsen er *Inspæktør i Skolehjemmet*.

Frøken Anna Nielsen underviser privat i *Klaverspil*.

Frøken Anna Petersen har vikarieret under Frøken Tommerups Sygdom.

Som **Klasselærere** har efterfølgende ført det særlige Tilsyn med de enkelte Klasser:

1. Kl.	}	<i>Frøken Anna Tommerup.</i>
2. „		
3. „		
4. „	„	<i>Agnes Hansen.</i>
5. „	„	<i>Mea Frederiksen.</i>
6. „		<i>Inspæktør Holger Nielsen.</i>
I. „		<i>Frøken Mea Frederiksen.</i>
II. „		<i>Cand. mag. C. Christiansen.</i>
III. „		<i>Cand. phil. Regner Lefolii.</i>
IV. „		<i>Frøken Ida Olsen.</i>
V. „		<i>Cand. mag. Chr. Branner.</i>
VI. „		„ „

De forskellige Undervisningsfags ugentlige Timetal.

1895—96.	VI. spr. Kl.	V. spr. Kl.	IV. stud. Kl.	IV. Realkl.	III. st. Kl.	III. Realkl.	II. st. Kl.	II. Realkl.	I. Realkl.	6. Fælleskl.	5. Fælleskl.	4. Fælleskl.	3. Fælleskl.	2. Fælleskl.	1. Fælleskl.
Dansk	2	2	2	3	2	4	3	3	3	4	4	5	6	6	6
Litteratur- og Kunsthist.	2	2													
Saga Oldnordisk	1	2			1	1	1	1	1	1					
Tysk			3	3	2	3	2	2	2	3	4	5			
Engelsk	2	2		4		3		4	4						
Fransk	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4					
Latin	7	7	7		7		6								
Græsk	6	5	5		5										
Bibellhistorie	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	
Historie	4	4	2	3	2	2	2	2	3	2	4	3	2		
Geografi			2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	
Naturhistorie			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	
Naturlære	3	2		2		2									
Matematik			5	5	4	4	4	4	3						
Regning				1		2	1	2	2	3	3	3	5	6	6
Tegning							1	1	1	2	2	2	1		
Skrivning						1	1	2	1	2	3	3	4	6	6
Gymnastik	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Sang	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kvdl. Haandb.							4	4	4	4	4	4	4	4	4
	36	35	36	34	36	35	36	36	35	33	32	33	27	27	24

Den ene Skrivetime i II. Realklasse har afvekslende været brugt til Skrivning og til Tegning.

Husordningen.

Husordningen i *Skolehjemmet* er følgende: Børnene staar op Kl. 6 $\frac{1}{2}$ og har tre Kvarter til at gøre sig færdige i. Kl. 7 $\frac{1}{4}$ Morgendrik, derefter Leg hjemme eller i Skoven, som er 5 Minutters Gang fra Skolen, Fodbold e. l. til Kl. 9. Med samtlige Børn og Lærere indledes saa Skoledagen, som det er kristne Menneskers Traug og Glæde. Undervisningstiden varer for de mindste Børns Vedkommende i Reglen til Kl. 1, for de andre til Kl. 2 eller 3. Fra 10,45 til 11,10 spises Frokost; ved Timeskifterne derefter er der 10 eller 15 Minutters Ophold, der tilbringes paa Legepladsen. Om Sommeren tages i Reglen en af Formiddagstimerne til Badning i Øresund. Iøvrigt gives der ikke sjældent Tilladelse til, at en Klasse med sin Lærer faar en Spadseretur eller Leg i det fri til Forfriskelse og Opmuntring under Arbejdet. Om Vinteren benyttes Sneen og Isen i stor Udstrækning. Kl. 3 spises til Middag. Derefter Friluftsliv til Kl. 5,10; saa læses der Lektier; de yngre forbereder sig under en Lærers Tilsyn, de ældste paa egen Haand. Kl. 7 $\frac{1}{4}$ spises til Aften. Omkring Kl. 9 gaa de yngre i Seng under en Lærers Tilsyn; de ældre har Tilladelse til at sidde noget længere oppe, som Regel til Kl. 10. For Størsteparten af Børnenes Vedkommende leder Husfaderen selv Dagens Afslutning i Sovesalen. I de lyse Sommeraftener er vi ikke meget inde; men naar Aftenerne bliver mørke, tilbringer de Børn, der er færdige med deres Lektier, deres Aftenfritid enten i Dagligstuerne eller i den opvarmede Gymnastiksal med Læsning, Spil, Leg, frivillig Gymnastik

e. l. Om Søndagen foretages som oftest større Udflugter, efter at Hjemmets Medlemmer, smaa og store, har været samlede til Søndagsgudstjeneste Kl. 9. Hveranden Søndag tilbringer Børnene i Reglen i deres Hjem. Ferierne tilbringes ogsaa i Børnenes Hjem, naar der ikke er nødvendige Grunde til en anden Ordning. De Børn, der har langt til deres Hjem, ser vi med Glæde hos os i de mindre Ferier, men i Sommer- og Juleferien er det en Nødvendighed for Hjemmets ledende Medlemmer at være helt fri.

Almindelige Bestemmelser og Ordensregler.

Disciplene medbringer ved deres Optagelse i *Skolehjemmet*: Seng med Tilbehør, derunder indbefattet Tæppe til at brede over Sengen om Dagen samt en Senge-Forigger; endvidere Kommode eller et lille Skab, Stol, Børstetøj, Børsteforklæde, Vandfad, Toiletsager, samt Spiseske, Teske og Gaffel. Hvert Stykke Tøj og hver Genstand, der medbringes af Fosterbørnene, maa være forsynet med et tydeligt og varigt Navnemærke.

Ethvert Barn, der optages som *skolesøgende* Discipel, medbringer Attest fra den Skole, det forlader, samt Vaccinationsattest.

Børn, der optages i Skolehjemmet, medbringer tillige Lægeattest.

Skolen betragter det som givet, at den, naar der i en Familie, som har skolesøgende Børn, udbryder en smitsom Sygdom, straks faar Meddelelse herom.

Er Sygdommen Skarlagensfeber, Difteritis eller en

anden farligere Sygdom, er det nødvendigt, at alle Disciple fra Hjem, hvor der er en saadan Sygdom, ikke søger Skolen, før al Fare for Smitte er forbi.

Derimod vil det under en af de sædvanlige godartede Mæslinge- eller Kighosteepidemier eller andre mindre farlige smitsomme Sygdomme i Reglen ikke være nødvendigt at formene Disciple fra saadanne Hjem, hvor disse Sygdomme findes, Adgang til Skolen.

Hvor ikke Sygdom eller nogen anden paatrængende Grund gør det nødvendigt at forsømme Undervisningen, kan Skolen som Regel ikke give Tilladelse til, at nogen Discipel udebliver; dette gælder ogsaa overfor Forlængelser af Ferierne. Enhver Discipel, der ønskes fri for at være nede paa Legepladsen i Frikvartererne, maa være forsynet med et skriftligt Ønske derom fra Hjemmet.

Det tillades som Regel ikke Eleverne at bruge Fritiden til Læsning eller andet Skolearbejde.

Bøger, Overtøj, Sko o. s. v. maa være tydelig mærkede, og Overtøjet maa være forsynet med solide Stropper.

Da Elevernes Skolemad ikke maa have i Klassen, maa Madkassen være forsynet med en Rem eller Snor, saa at den kan anbringes paa Knagerækken i Skolegangen, hvis Eleven ikke har Tornyster eller Pose.

Skriftlige Vidnesbyrd om Disciplene.

Fem Gange i Løbet af Skoleaaret, nemlig

1. Gang sidst i Oktober,
2. — ved Juletid,

3. Gang først i Marts,

4. — — — Maj,

5. — — — ved Eksamen,

faar Disciplene skriftlige Vidnesbyrd hjem i en dertil indrettet Bog; hver Lærer giver Vidnesbyrd for *sit* eller *sine* Fag; desuden gives der Meddelelse om Disciplenes Orden og Opførsel. Inden disse Vidnesbyrd udfærdiges og vedtages i deres endelige Skikkelse, gennemgaas og drøftes de for hver enkelt Discipels Vedkommende paa Lærermøderne, hvor samtlige Lærere er til Stede. Skulde der ellers i Aarets Løb være noget at meddele Hjemmet, sker det mundtlig eller gennem Brev. — Daglige Karakterer gives ikke.

Hver Lørdag giver Lærerne skriftlige Vidnesbyrd om de enkelte Disciple; Klasselærerne samler og sammenarbejder disse Vidnesbyrd, som derefter overgives til Bestyreren; denne gennemgaar dem som Regel for Disciplene ved den næste Uges Begyndelse.

Betalingsvilkaar.

For et Barn, der optages i Skolehjemmet, betales der 800 Kr. om Aaret indtil III. Kl. inkl., i IV. Kl. 900 Kr., i V. og VI. Kl. 1000 Kr., heri indbefattet Skolepenge, men ikke Vadsk. Betalingen erlægges fjerdingaarlig forud. Udmeidelse sker med et Fjerdingaars Varsel.

For skolesøgende Disciple betales om Maanedelen:

1. Fællesklasse 6 Kr.

2. — — — 8 —

3. og 4. Fællesklasse	10 Kr.
5. » 6. —	12 —
I. og II. Klasse	14 —
III. » IV. —	16 —
V. » VI. —	18 —

Af Søkende, der samtidig besøger Skolen, betaler den ældste fuldt, de andre hver 2 Kr. under normal Betaling. Udmeldelse sker med fuld Maanedes Varsel; Skolen modtager ikke Udmeldelse efter 1. April, med mindre særlige Grunde skulde forhindre en Discipel i at følge Undervisningen Skoleaaret ud.

Til Inventarium betales af hver Discipel 4 Kr. om Aaret (2 Kr. i November og 2 Kr. i Februar). Disse Penge betales ogsaa af dem, der har hel eller halv Friplads.

For nye Disciple betales 4 Kr. i Indskrivningspenge.

Forsømmes Skolen i længere Tid paa Grund af en Discipels Sygdom eller paa Grund af Sygdom i vedkommendes Hjem, betales der for den Maaned, i hvilken Sygdommen begyndte, og for den næste.

Enhver Discipel, der indstiller sig enten til Afgangseksamen for studerende, IV. Klasses Hovedeksamen eller almindelig Forberedelseseksamen, betaler 20 Kr.; for Tillægseksamen betales 10 Kr.

Af Dimittenderne betales af de skolesøgende Disciple til Skoleaarets Slutning, det er til Juli Maanedes Udgang, af Fosterbørnene til det begyndte Kvartals Udgang.

Badning samt Undervisning i Musik, Dans og Svømning betales særskilt.

Skolen bortgiver for Tiden 6 Fripladser, enkelte Børn har faaet Skolebetalingen nedsat. Hds. kgl. Højhed Kronprinsessen betaler for 3 Disciple, det Classenske

Fideicommis for 1, de Puggaardske Legater for 1, Gentoft-Ordrup Kommune besætter 3 Fripladser, Staten 6. En Del selvtagne Fripladser ser Skolen sig nødt til at inddrage.

Skolearbejdet i de forskellige Fag i 1895—96.

Dansk.

Første Fællesklasse. Den yngste Afdeling har læst henimod de første 100 Sider i H. C. Frederiksens Læsebog. — Den ældste Afdeling har læst hele Bogen. De fleste af Digtene er lærte udenad, ligesom en Del andre er indøvede i Kor. Indholdet af det læste er stadig gjort til Genstand for Samtale og lempelig Genfortælling; de Digte, der er Melodi til, er blevne sungne. — Yngste Afdeling har daglig Afskrivning paa Tavle, ældste Afd. daglig Afskrivning med Blyant i Stilebog.

2. Fællesklasse har læst Schneekloths Læsebog for det 2det Skoleaar. De fleste af Bogens Digte er lærte udenad tilligemed andre, der er indøvede i Kor. — Samtale og Genfortælling. — Daglig Afskrivning med Blæk i Stilebog.

3. Fællesklasse har læst Ager-skovs Læsebog Nr. 1. Flere af Bogens Digte er lærte udenad. — To Udenadsstile om Ugen, begyndende med halvtredie, endende med syv Linier. — Samtale og Genfortælling er særlig knyttet til det historiske Stof i Bogen.

4. Fællesklasse har læst Ager-skovs Læsebog Nr. 2. Flere af Bogens Digte er lærte udenad. — Een

eller to Udenadsstile om Ugen; desuden jævnlig Diktatstile, som hver Gang formes af Læreren med særligt Henblik paa, hvad der ligger for til Indøvelse af Sproglæren. Undervisning heri begynder i denne Klasse. Disciplene er begyndt at lære at bruge Skilletegn og har lært at kende en simpel Sætning, har faaet Øje for »Tal« og »Køn«, har desuden beskæftiget sig med Navneord, Udsagnsord, Tillægsord, de personlige Stedord og kender noget til Udsagnsordenes Bøjning.

5. *Fællesklasse* har læst Agerskovs Læsebog Nr. 3. Nogle af Digtene er lærte udenad. Een Stil om Ugen, afvekslende Fortællings- og Diktatstile. Disse sidste bruges til at analysere efter. I Sproglæren er lært Udsagnsordenes Bøjning, Stedord, Tillægsord, Biord og at bruge Skilletegn.

6. *Fællesklasse* har læst Agerskovs Læsebog Nr. 4. Nogle af Digtene er lærte udenad. Der er vekslet med Fortællings- og Diktatstile, een Stil om Ugen. Diktatstilene bruges til at analysere efter. I Sproglæren er af nyt lært Lideformen af Udsagnsordene, handle- og lideformede Sætninger, Forholdsord.

I. *Klasse*. Til Oplæsning er brugt Agerskovs Læsebog Nr. 5. Flere af Digtene her og nogle faa andre er lærte udenad. Sproglæren er indøvet mundtlig og gennem Diktatstile og har omfattet Sætningsleddene og Ordklasserne. Særlig er behandlet: sidde—sætte o. s. v.; kunne—kunde o. s. v.; handleformede og lideformede Sætninger.

Foruden Diktatstile er der skrevet Genfortællingsstile, hvortil Stoffet oftest har været taget fra danske

Folkesagn; en enkelt Gang er der skrevet en fri Stil. Stilenes Antal har været mindst een om Ugen.

II. Klasse. Til Indøvelse i Oplæsning er brugt Agerskovs Læsebog Nr. 6. Flere Digte er lærte udenad.

For Eleverne er oplæst: St. St. Blichers *Telse, Bettefanden, Den døve Mand og den blinde Kone, Fransmannen*; af Ingemanns Levnedsbog: *Skoleliv i Slagelse*; H. C. Andersens *Lykke-Per*; Chr. Winther, *Ristestenen*. Hovedtræk af Forfatternes Levned er gennemgaaet.

I Sproglæren er det vigtigste af, hvad der kræves ved Afslutningsprøven i IV. Klasse, indøvet mundtlig og gennem Diktatstile. Brugen af Anførselstegn, Spørgsmaalstegn og Udraabstegn er særlig indøvet, og der er dvælet særlig ved Forskellen mellem Bindeordet og Biordet *da* og Brugen af Semikolon.

Foruden Diktatstilene er der bleven givet bundne og frie Stilopgaver. De bundne Stile har dels knyttet sig til det, der er blevet læst op af danske Digtere, og til det øvrige Undervisningsstof, dels til Foredrag af almen Interesse, som Bestyreren og enkelte Lærere har holdt for den samlede Skole. Som Eksempler paa frie Stile anføres: *Hvad jeg vil være, og hvorfor. En Hest fortæller sit Levnedsløb. En Ildebrand. Det Hus, hvor jeg bor. Blandt Indianere. En Skøjtetur*. Der er skrevet mindst een Stil ugentlig.

III. Klasse har læst: Holberg: *Jeppe paa Bjerget*, Oehlenschläger: *Aladdin*, Hertz: *Svend Dyrings Hus*, Hostrup: *Soldaterløjer*, Ploug: *Et Kys*, Chr. Richardt: *Johannes i Fængsel*, *Studentervise* og *En Skaal*, Drachmann: *I Breschen*, Kaalund: *Kejseren og den fattige Kone*,

Molbech: *Ambrosius*, Ibsen: *Hærmændene* og *En Broder i Nød*, Bjørnson: *Da Norge ikke vilde hjælpe*, Runeberg: *Brøderne*, Hedberg: *Brölloppet på Ulfåsa*.

Undervisning i Sproglæren over hele det almindelige Omraade. — Der er som Regel skrevet een Stil om Ugen saasom: *Island*. — *Jødelands Naturforhold og dets mærkeligste Punkter*. — *Genfortæl: Drachmanns I Breschen*. — *En Vikingedaad, en Ridderdaad, en Fredens Daad*. — *Vand*. — *Hvordan man til forskellige Tider har ført Krig*. — *Niels Jul i Køgebugt og Paulus i Rom*. — *Lidt fra Holm og Gardes Grønlandsekspedition*. — Som sædvanlig har der været skrevet enkelte Diktatstile til Indøvelse i Analyse af særlig vanskelig Sætningsbygning. Kravet til Oplæsningen i denne og den følgende Klasse gaar ikke blot ud paa, at Disciple-
lene skal kunne læse rigtigt, flydende og forstandigt, men der stilles ogsaa Krav til Foredraget under Oplæsningen, og Stemmen øves i at bøje sig efter Læsestoffets vekslende Stemninger og Farve.

IV. Klasse har læst og giver op til Eksamen :

Folkeviser: a. Moderen i Mulde,

b. Ridder Stig Hvide.

Holberg: Den pantsatte Bondedreng,

Diderich Menschenschreck.

Oehlenschläger: Hakon Jarl.

Hauch: Polsk Sang.

J. L. Heiberg: Nej.

Hertz: Svend Dyrings Hus.

Bagger: Ønskerne.

Blicher: Messingjens af E. Bindstouw.

Chr. Winther: Henrik og Else.

Poul Møller: St. Laurentius.

Ploug: Et Kys.

Chr. Richardt: En Valplads,

— *Gertrud Rask.*

Kr. Arntzen: Synderinden,

— *Et Opraab.*

Bjørnson: Da Norge ikke vilde hjælpe.

Ibsen: En Broder i Nød.

Runeberg: Graven i Perrho (oversat paa dansk),

— *Vårt land,*

— *Fänrikens marknadsminne,*

— *Bröderna.*

Grammatiken er indøvet i det befalede Omfang.

Følgende Stile er skrevne: Tycho Brahe. — Runeberg og Graven i Perrho (efter et Foredrag). — Johannes den Døber. — Læg en Rejseplan. — Ordrup. — Fremragende danske Mænd (og Kvinder) i Nutiden. — Hans Egede og Gertrud Rask. — Af Kjøbenhavns Historie. — Af Sønderjyllands Historie. — Hvad Glæde man kan have af et smukt lille Overskæg — Mærkelige Moder i Kvindedragten (for Pigerne). — Tre gammeltestamentlige Skikkelsær. — Et Besøg paa Thorvaldsens Museum. — En engelsk Version. — Et Besøg paa Island. — Lidt om de hedenske Nordboeres Jul og de Kristnes Jul. — Hvad jeg som Medlem af Gentofte-Ordrup Sogneraad særlig vil virke for. — Hvad jeg vil virke for som Med-

lem af Kjøbenhavns Borgerrepræsentation. — Bedre tie end ilde tale (knyttet til en særlig Samtale om »ilde« Tale). — En Adelbonde, en Bonde i det 18. Aarhundrede, en Bonde i Nutiden. — Dovenskab og dens sørgelige Følger; en Novelle. — Hvad mener du om Krig? — Hvad mener man til daglig med Udtrykket: En stor Mand, en god Mand, en fin Mand, en rig Mand? og hvilken Forandring kan Betydningen undergaa, naar vi ser dybere i Spørgsmaalet? — Lidt om Venezia før og nu. — Gustav Adolf og Tilly. — Danmark Statsforfatning. — Danmarks Erhvervskilder. — Konfirmationen. — Tilstanden i Frankrig før Revolutionen. — Aandedrættet. — Vilde Mennesker, dannede Mennesker, forfinede Mennesker. — Danske Fiskeres Liv.

Saa vel IV. som III. Kl. har udenfor de egentlige Dansktimer haft en Sagatime ugentlig.

I temmelig stor Udstrækning er der meddelt Oplysning om enkelte Forfattere og kastet Lys over flere dels æstetiske, dels almenmenneskelige Spørgsmaal.

V. og VI. Klasse har som Grundlag for Undervisningen i Litteraturhistorie benyttet Rønnings Grundrids. Mere indgaaende er Efterromantiken (1825—50) behandlet. Disciplene har stiftet Bekendtskab med vore Hovedforfattere. I Oldnordisk har V. Klasse læst Wimmers Læsebog Side 34—107, Nygaard, den norrøne Litteratur I. Side 73—83; VI. Kl.: Wimmer Side 1—95, 114—118, Nygaard Side 73—83; heraf opgives til Eksamen Wimmer S. 1—40, 114—118, Nygaard S. 73—83.

Der er som Regel skrevet to Stile om Maanedens, dels tidligere Eksamensstile, dels følgende: *Hvorledes bør man være forberedt for med Nytte at kunne rejse*

udenlands? — Trællestanden i det hedenske Norden. — Den danske Kirkes Grundlæggelse og videre Udvikling (Knud den Hellige medtages). — At vurdere Sætningen; *Ubi bene, ibi patria*. — Handlens Betydning for Kulturen. — Baggesen og Oehlenschläger, en sammenlignende Karakteristik. — Beskyttelse og Frihandel. — Munkevæsenets Udvikling og historiske Betydning. — Arabernes Indflydelse paa Europas Kultur.

Desuden har fhv. Rektor Lefolii i en særlig Time om Ugen gennemgaaet *de danske Folkeviser*.

Bibelhistorie.

2. og 3. *Fællesklasse* har faaet fortalt en Del bibelske Historier fra det gamle Testamente. Der er lempelig prøvet paa Genfortælling.

4. *Fællesklasse*. Det gamle Testaments Bibelhistorie er fortalt og genfortalt i kort Uddrag fra Dommerne. Ligeledes hele det nye Testamente. Til Støtte ved Undervisningen er brugt Møllers lille Bibelhistorie.

5. *Fællesklasse*. Af det nye Testamente er gennemgaaet fra Pinsedagen; derefter er det gamle og det nye Testamente repeteret. Samme Bog er benyttet som i 4. Klasse.

6. *Fællesklasse*. Klassen begynde ved Moses Fødsel og har gennemgaaet det gamle Testamente i en mere udførlig Skikkelse. Samme Bog som i 4. og 5. Klasse.

I. *Klasse*. Pauli Missionsrejser er udførlig gennemgaaet, og det gamle Testamente er læst efter Chr. Møllers Bibelhistorie for Seminarier og højere Skoler.

II. *Klasse*. Af den nye Pagt er gennemgaaet fra Løvsalsfesten Aar 28, hvorved samme Bog som i I. Kl.

er bleven benyttet. Derefter er den nye Pagts Historie repeteret i korte Træk med særligt Hensyn til den kronologiske og stedlige Orden. Endelig er der i Slutningen af Aaret bleven fortalt noget Missionshistorie med særlig Henblik paa den danske Hedningemission.

III. Klasse. Klassen begyndte ved Løvsalsfesten Aar 28, og den har læst den nye Pagts Historie ud, idet der under Arbejdet særlig er lagt Vægt paa, at Eleverne stadigt, saa vidt det kan lade sig gøre, har været inde i de kronologiske og stedlige Forhold. Det nye Testamente er bleven benyttet. I Slutningen af Aaret er der bleven givet Eleverne en kort Oversigt over Missionen med særligt Henblik paa den danske Afdeling. Samme Bog som i II. Klasse.

IV., V. og VI. Kl. faar gennemgaaet: *De større kristne Kirkesamfundes Historie og Lære.* — I dette Skoleaar: *Herrnhuterne og Metodisterne*; begyndt paa *den romersk-katolske Kirke.*

Historie.

3. Fællesklasse: Johan Ottosen: Børnenes Fædrelandshistorie forfra til Valdemar den Store. Hovedpunkterne af Nordens Mytologi er blevene fortalte for Børnene.

4. Fællesklasse: Efter Adolf Langsteds Billeder af Fædrelandets Historie er læst fra Munke- og Riddervæsenet til Frederik den 3die.

5. Fællesklasse: Efter Blochs mindre Lærebog i Historie er læst Oldtiden og Middelalderen til Opdagelserne. Efter Adolf Langsteds Billeder af Fædrelandets Historie er læst fra Kirkefornyelsen og Bogen ud.

6. Fællesklasse: Efter Blochs mindre Lærebog i Historie er læst fra Reformationen og Bogen ud.

I. Klasse: Blochs Lærebog for Realskoler I. Del: Oldtidens og Middelalderens Historie med Forbigaaelse af Nordens Historie.

II. Klasse: Efter Blochs Lærebog I. og II. Del er læst Middelalderen og den nyere Tid med Forbigaaelse af Nordens Historie.

III. Klasse: Nordens Historie efter Blochs Lærebog for Realskoler I. og II. Del.

IV. Real-Klasse: Nordens og Verdens-Historien efter Blochs Lærebog for Realskoler I. II. Del.

IV. stud. Klasse: Verdens-Historien efter Blochs Lærebog for Realskoler I.—II. Del. Til Prøven opgives Oldtidens, Middelalderens og den nyere Tids Historie.

V. Klasse: Oldtidens Historie efter Thriges Lærebog med enkelte Forbigaaelser. Nordens Historie efter Johan Ottosens Lærebog.

Revolutionens Historie er gennemgaaet, til Indledning er benyttet Slømans: Revolutionsaaret 1789 i Studentersamfundets Smaaskrifter. Resten samt Napoleons Historie efter Blochs større Lærebog. — Til Prøven opgives Norden og Oldtiden.

VI. Klasse: Oldtiden efter Thriges Lærebog med enkelte Forbigaaelser. — Middelalderen og den nyere Tids Historie efter Blochs Lærebog for Realskoler I.—II. med en Del Tilføjelser af kulturhistorisk Art; saaledes er Renaissanceen i Italien udførligere gennemgaaet. — Den nyeste Tids Historie efter Blochs større Lærebog med Tilføjelser af Hovedbegivenhederne i de sidste Aars Historie. — Nordens Historie efter Johan Ottosens Lærebog.

Tysk.

4. *Fællesklasse.* Tysk Elementarbog af C. A. Nissen. Fra Begyndelsen til St. 48. Grammatik mundtlig.

5. *Fællesklasse.* Tysk Elementarbog af C. A. Nissen. Fra Stk. 50 i Forskolen til Stk. 55 i Læsestykkerne. Vers udenad efter samme Bog. Gr. mundtlig.

6. *Fællesklasse.* Tysk Elementarbog af C. A. Nissen. Fra St. 45 i Læsestykkerne Bogen ud. Tysk Læsebog for Mellemlklasserne af Kaper. Fra Side 1—46. Vers udenad efter samme Bog. Grammatikkens Hovedregler efter Ankjær.

I. *Klasse.* Tysk Læsebog for Mellemlklasserne af Kaper. Fra Side 27—86. Vers udenad efter samme Bog. Ankjærs Formlære. En Stil om Ugen efter Kapers Stiløvelser.

II. *Klasse.* Tysk Læsebog for Mellemlklasserne af Kaper. Fra Side 75—162. Vers udenad efter samme Bog. Ankjærs Formlære.

III. *Klasse.* Tysk Læsebog for Mellemlkl. af Kaper. Fra Side 135 Bogen ud. Vers udenad efter samme Bog. Ankjærs Formlære, Kapers Syntaks. En Stil om Ugen efter Kapers Stiløvelser.

IV. *stud. Klasse.* Tysk Læsebog for de højere Klasser af Kaper og Simonsen. Fra Side 1—173. Poesi: 60 Sider efter samme Bog. Ankjærs Formlære. Kapers Syntaks; kursorisk: Hauffs Märchen.

IV. *Realklasse* har læst: Tysk Læsebog for Mellemlklasserne af Kaper, hele Bogen. Opgiver til Eksamen samme Bog fra Side 1—130, samt al Poesien; kursorisk: Hauffs Märchen. — Ankjærs Formlære, Kapers Syntaks.

Fransk.

6. *Fællesklasse.* Undervisningen er ledet efter den sproglige Anskuelsesmetode med Benyttelse af Th. Goldschmidts og Jul. Schiøtts franske Billed-Elementarbog

med tilhørende Vægtavler. Efter denne Bog er gennemgaaet fra Side 1—51; og den i disse Stykker indeholdte Grammatik er indøvet.

I. Klasse: Efter Goldschmidts og Schiotts franske Billed-Elementarbog med tilhørende Vægtavler er læst fra »le bois« til »les oiseaux«, og den tilsvarende Grammatik er indøvet.

II. Klasse: Efter Goldschmidts og Schiotts Billed-elementarbog med tilhørende Vægtavler er læst fra Side 83 og Bogen ud, og den tilsvarende Grammatik er indøvet, særlig de uregelmæssige Verber. Forskellige skriftlige Øvelser.

III. Klasse: Cohen og Kapers franske Læsestykker for Mellemlasserne Side 1—110, med Forbigaaelse af Side 23—26, og 86—88. Jungs Grammatik, Formlæren og de vigtigste Regler af Syntaksen.

IV. Klasse: Cohen og Kapers franske Læsestykker for Mellemlasserne Side 110—183, repeteret fra Side 1—183, med Forbigaaelse af Side 86—88. Opgiver til Eksamen ovennævnte Bog Side 1—86; 88—183.

Jungs Grammatik, Formlæren og det vigtigste af Syntaksen.

V. Klasse: Statarisk: Contes du lundi par Daudet udgivne af Lundehn. Mérimée: Tamango, Mateo Falcone, Lettres d'Espagne.

Kursorisk: Thiers: Napoléon à Sainte-Hélène pag. 1—125.

Maanedslæsning: Colomba.

Stil efter Michelsens Stiløvelser. Jungs Grammatik med Tilføjelser.

VI. Klasse: Statarisk: Contes du lundi par Dau-

det udgivne af Lundehn. Gaston Boissier: Cicéron et ses amis pag. 1—110.

Kursorisk: Thiers: Napoléon à Sainte-Hélène, Maa-nedslæsning: Forskellige Romaner og Skuespil efter Elevernes eget Valg.

Stil efter Gjeddes Stiløvelser. Jungs Grammatik med en Del mundtlige og skriftlige Tilføjelser.

Engelsk.

I. Klasse: Listovs Ledetraad I. og II. Del; Grammatik mundtlig.

II. Realklasse: Nissens engelske Læsebog for Realskolens øverste Klasser: første Halvdel af Bogen. Rosings Grammatik.

III. Realklasse: Listovs engelske Læsestykker II. Afdeling, sidste Halvdel af Bogen. Engelske Læsestykker af Boysen I.—II. Hefte. Boysens engelske Digte. Rosings Grammatik. Hansen og Magnussens Versioner.

IV. Realklasse: Listovs Læsestykker II. Afdeling: hele den prosaiske Del. Engelske Læsestykker udgivne af Boysen I.—II. Hefte. Boysens engelske Digte. Kursorisk: The settlers in Canada. Opgiver til Eksamen hele det læste Pensum.

V. Klasse: Hansen og Magnussen: Engelsk Læsebog for ældre Begyndere I. Afdeling. I—XXXVI og 1—31; samt Listovs Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter I. Hefte Side 1—56. — Løkkes engelske Grammatik.

VI. Klasse: Listovs Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter I. Hefte 1—56, III. Hefte 1—92.

Løkkes engelske Grammatik.

Latin.

II. stud. Klasse: Læst og repeteret Hauchs Læsebog fra Stykke 90 og Bogen ud. Cæsar: De bello Gallico I. cap. 1—20. — Formlæren efter Madvigs Grammatik.

III. stud. Klasse: Cæsar: De bello Gallico I.—II. Efter Madvigs Grammatik repeteret Formlæren og læst en Del af Syntaksen. To Stile om Ugen, den ene altid hjemme efter Iversens Stiløvelser, den anden enten ligesaa eller paa Skolen efter Diktat. Mundtlige Ekstemporalløvelser fra Dansk til Latin.

IV. stud. Klasse: De bello Gallico I.—II.; Cicero: Pro S. Roscio; Ovid ved Levy 1—6. — Repeteret Madvigs Grammatik. To Stile om Ugen efter Iversens Stiløvelser.

V. Klasse: Cicero: Pro Archia poeta, de divinatione I. i Udvalg; Livius XXIII; Sallust: Catilina; Horats: Oder I, 1—2, 4—6, 8—11, 14—16, 18, 20—24, 26—27, 29—31, 33—36, 38, II 1—4, 6—14, 16, 20, III 8—9, 13, 18, 28, 30, IV. 13. Horats's Breve og Madvigs Carmina selecta samt Ekstemporallæsning som VI. Klasse. — Rafns Litteraturhistorie. Repeteret Madvigs Syntaks. En Version om Ugen efter Hemichsens Samling.

VI. Klasse: Cicero: Pro Archia poeta; Seneca: Consolatio ad Marciam; Livius: XXIII; Sallust: Catilina; Horats: Breve I. 1, 2, 4, 6—9, 15, 19—20; Madvigs Carmina selecta: Catul 1—9, 11—12, Tibul 1—2, Properts 7, 11, Ovid 2—3, 8—9, Martial 1—20. Repeteret det hele til Eksamen opgivne Pensum. — Ekstemporalt i Udvalg: Livius XXII, Sallust: Jugurtha, Cicero: Pro S. Roscio, Curtius, Hemichsens Opgaver. Versioner efter Toresens Samling.

Madvigs Syntaks og Rafns Literaturhistorie repeteret. Thomsens Antikviteter. En Version om Ugen efter Henrichsens og Thoresens Samlinger.

Græsk.

III. stud. Klasse: Hudes Elementarbog I. Del, samt II. Del til Side 11. Formlæren efter Weilbach.

IV. stud. Klasse: Xenophons Anabasis I. og II. 1—2, Homers Odysse VI. og VII. Vers 1—150.

Formlæren efter Weilbach, Mytologi efter Secher.

V. Klasse: Herodot, VIII. Bog (undtagen kap. 77 og 104—106) Lukian: Karon og Hanen. Homers Odysse VIII, IX, Iliaden VII, VIII, IX.

Weilbachs Formlære, Hudes Syntaks, Sechers Litteraturhistorie.

VI. Klasse: Herodot VI. Bog (Kap. 1—22, 25—34, 94—125) og VIII. Bog (med Forbigaaelse af Kap. 77, 104—106). — Lukian: Karon og Hanen. — Platon: Apologien og Kriton. Homer: Iliaden VII., VIII., og IX. Odysseen VII., VIII., IX.

Weilbachs Formlære og Hudes Syntaks, Sechers Litteraturhistorie, Christensens Statsantikviteter, Sechers Mytologi.

Matematik.

I. Klasse: Uden Benyttelse af nogen Bog er gennemgaaet de 4 Regningsarter og Ligninger af 1ste Grad med 1 ubekendt.

II. Klasse: Division, Potens og Ligninger af 1ste Grad med 1 og flere ubekendte efter Jul. Petersens Aritmetik I. — Jul. Petersens Geometri § 36—67.

III. Klasse: Proportioner, Decimalbrøk og Rod

efter Jul. Petersen. Jul. Petersens Geometri § 80—99.
2 Hjemmeopgaver om Ugen.

IV. Klasse: Jul. Petersens Aritmetik II § 40—71.
Jul. Petersens Geometri § 106—127. Repeteret hele
det lovbefalede Eksamenspensum. Ugentlig 4 Hjemme-
opgaver.

Regning.

1. *Fællesklasse.* Er begyndt paa dette Fag med Kuglerammen. Har lært at tælle til 100 og ligeledes at skrive Tal til 100. Lært at regne smaa Additionsstykker med 1-cifrede Tal. Indøvet Additionstabellen.

2. *Fællesklasse.* Sammenlægning med større Tal og med forskellige Benævnelser. Har lært Subtraktionstabellen og er begyndt paa Subtraktion med ubenævnte Tal.

3. *Fællesklasse.* Sammenlægning med forskellige Benævnelser. Har lært Subtraktions- og Multiplikationstabellen. — I denne Klasse er der begyndt paa skriftlig Hjemmeregning, og Eleverne har stadig haft Subtraktions- og Multiplikationsstykker med forskellige Benævnelser for hjemme.

4. *Fællesklasse.* Addition, Subtraktion og Multiplikation af benævnte og ubenævnte Tal baade skriftlig og som Hovedregning.

5. *Fællesklasse.* Alle fire Regningsarter med benævnte og ubenævnte Tal baade skriftlig og som Hovedregning.

6. *Fællesklasse.* Bokkenheusers Regnebog for Mellemklasserne: Brøkers Addition og Subtraktion samt lettere Opgaver i Multiplikation og Division.

I. Klasse. Alle 4 Regningsarter med Brøk samt

en Del blandede Opgaver ere regnede efter Bokkenheusers Regnebog for Mellemklasserne. Omtrent Halvdelen af Timerne er anvendt til Hovedregning.

II. Klasse. Bokkenheusers Regnebog for Mellemklasserne. Arbejdsomraadet har været bestemt af, hvad der i samme Klasse har været læst i Aritmetik. -- Een Hjemmeopgave ugentlig.

III. Real-Klasse. Bokkenheusers Regnebog for de højere Klasser, blandede Opgaver. Al Regning er udført i Skoletimerne.

IV. Real-Klasse. Bokkenheusers Regnebog for de højere Klasser. Een Hjemmeopgave ugentlig.

Geografi.

2. og 3. Fælleskl. Ved Samtaler, Fortællinger og Fremvisning af Billeder har Børnene i store Træk faaet begyndende Kendskab til Jorden og dens Menneske- og Dyreliv.

4. Klasse. Skandinavien efter Erslev Nr. 3.

5. Fælleskl. Østeuropa, de britiske Øer og Mellemeuropas Naturforhold efter Erslev Nr. 3.

6. Fælleskl. Fra Tysklands »Folk og Stat« til Asien efter Erslev Nr. 3.

I. Klasse. De fire fremmede Verdensdele efter Erslev Nr. 2.

II. Klasse. Europa efter samme Bog.

III. Klasse. De fire fremmede Verdensdele og den matematiske Geografi efter samme Bog.

IV. Klasse. Erslevs Geografi Nr. 2.

Naturhistorie.

4. Fælleskl. Pattedyr og Fugle med nogle Forbigaaelser efter Sahlertz.

5. *Fælleskl.* Koldblodede Hvirveldyr, Leddyr, Bløddyr og Straaledyr efter samme Bog.

6. *Fælleskl.* Pattedyr og Fugle efter samme Bog. Grundtrækkene af Botanik gennemgaaet.

I. Klasse. Lütken Nr. 2 fra Krybdyr og ud.

II. Klasse. Zoologi: Lütken Nr. 2. Den almindelige Del, Pattedyr og Fugle. Botanik: V. A. Poulsen. Den almindelige Del.

III. Klasse. Zoologi: Feddersen. Fra Krybdyr og ud. Botanik: V. A. Poulsen. Frikronbladede og Helkronede.

IV. Klasse. Feddersens Zoologi. Poulsens Botanik.

Naturlære.

III. Klasse. Efter Ellingers Lærebog i Fysik er læst Varme, Elektricitet og Magnetisme.

IV. Klasse. Ellingers Lærebog i Fysik læst og repeteret.

V. Klasse. Ellingers Lærebog: Varme, Magnetisme og Elektricitet.

VI. Klasse. Ellingers Lærebog læst og repeteret. — Astronomien efter Jul. Petersens og Forchhammers Lærebog.

Igennem alle Skolens Klasser er der Undervisning i *Sang og Gymnastik*. Alle Pigerne har desuden Undervisning i *kvindeligt Haandarbejde*. Samtlige Klasser undtagen de fire øverste har Undervisning i *Skrivning* og *Frihaandstegning*, dog tegner 1. og 2. Fællesklasse ikke.

Privat gives Undervisning i *Musik* (Frøken Anna Nielsen og Musiklærer Jørgensen), *Dans* og *Svømning* (Hr. Inspektør Holger Nielsen).

Foredrag.

1. For hele Skolen er der af *Bestyreren* holdt en Række Foredrag om **George Stephenson**.

2. For V. og IV. Kl. er der af *Bestyreren* holdt en Række Foredrag om **Pasteur**.

3. For de samme Klasser har *cand. mag. Chr. Branner* igennem største Delen af Skoleaaret en Time ugentlig holdt **kunsthistoriske Foredrag**.

4. For de samme Klasser har *cand. mag. Kejser* holdt en Række **sproghistoriske Foredrag**.

5. For III., IV., V. og VI. Kl. har *cand. mag. H. C. Christiansen* holdt et Foredrag om de **Røntgenske Straaler**. Foredraget ledsagedes af Eksperimenter.

6. For de samme Klasser har *cand. mag. Chr. Branner* holdt Foredrag om **Tscherning** paa Hundredaarsdagen efter hans Fødsel.

7. For Mellemklasserne har *cand. R. Lefolii* holdt Foredrag om **Mexiko**.

8. En større Del af Skolens Lærere og ældre Disciple har overværet et offentligt Foredrag af Børnehjemsforstander *Carl Christensen* om **Pestalozzi**.

9. For hele Skolen har *Fisker Laurits Nielsen* talt om **Redningsvæsenet paa Jyllands Vestkyst**, fremvist Modeller af Redningsbaad og Raketapparat og vist dettes Brug.

10. For de ældre Disciple har *Bestyreren* holdt to Foredrag om **Konfirmationen**, samt

11. jævnlig ved Tid og Lejlighed talt oplysende og opbyggende til hele Skolen. Se nærmere herom Side 84 i »Af Aarets Dagbog«.

Skolens Idrætsklub.

Øvelserne ledes af Inspektør *Holger Nielsen*.

3. Nov. 1895: *Fodboldkamp* med *Schneekloths* Skole; Ordrup Skole sejrede med 13 Maal mod 3. — 10. Nov. 1895 *Fodboldkamp* med *Birkerød* Skole; denne vandt med 2 Maal mod 1. — 17. Maj 1896 afholdtes

Olympiske Lege.

Dommere var d'Hrr. stud. polyt. *Viggo Jensen* og Inspektør *Eugen Schmidt*. — Resultatet var følgende:

1.) 100 Meter Løb	Nr. 1	<i>Johannes Jensen</i>	14 ³ / ₅ Sekund.
	» 2	<i>Hans G. Voigt</i>	15 —
2.) Længdespring	» 1	<i>Gerhard Kunst</i>	4,27 Meter.
	» 2	<i>Edmund Richardt</i>	4,12 —
3.) Diskoskastning	Nr. 1	<i>Hans G. Voigt</i>	21,92 Meter.
	» 2	<i>Johannes Jensen</i>	18,95 —
4.) Barreøvelser.	Nr. 1	<i>Holger Frederiksen</i> .	
	» 2	<i>Povl Frederiksen</i> .	

(2 Præmie uddeltes ikke, da der kun var indtegnet 4 Deltagere.)

5.) Højdespring	Nr. 1	<i>Povl Frederiksen</i>	1,38 Meter.
	» 2	<i>Edmund Richardt</i>	1,33 —
6.) 400 Meter Løb	Nr. 1	<i>Johannes Jensen</i>	1 M. 9 ¹ / ₅ Sek.
	» 2	<i>Herman Wærelius</i>	1 » 11 ¹ / ₅ —
7. Spydkastning	Nr. 1	<i>Gerhard Kunst</i>	26,20 Meter.
	» 2	<i>Hans G. Voigt</i>	23,15 —
8.) Smidighed:-			
øvelser.	Nr. 1	<i>Viggo Meier</i> .	
	» 2	<i>Viggo Saunte</i> .	
9.) Trespring	Nr. 1	<i>Edmund Richardt</i>	9,18 Meter.
	» 2	<i>Gerhard Kunst</i>	9,15 —

10.) 2000 Met. Løb Nr. 1 *Knud Wolff* 7 Min. 34 Sek.

» 2 *Theodor Oxholm* 8 » 4 »

11.) Som Anerkjendelse for sine gode Smidighedsøvelser fik *Herman Wintermark* en Præmie af Dommerne.

12.) Den, der var mødt flittigst under Træneringen, *Carl Lassen*, fik en Flidspræmie af Skolens Bestyrer.

Legene holdtes under stor Tilslutning paa *Hr. Fabrikant Løws* Mark tæt ved Skolen. Klubben skylder *Hr. Løw* megen Tak, ligeledes *Hr. Blomsterhandler Wolff*, som hjalp særlig med at smykke Pladsen. Et Hornorkester musicerede under Legene.

Præmierne uddeltes den følgende Aften ved en Fest, efterat *Hr. stud. polyt. Viggo Jensen* først havde givet en Bedømmelse af de enkelte Øvelser. — Aftenen sluttede med en fornøjelig Dans.

Næste Skoleaar bruges følgende Bøger*).

1. Klasse.

H. C. Frederiksens Læsebog for smaa Børn.

2. Klasse.

Schneekloth: Dansk Læsebog for det andet Skoleaar.

Sannes Skolesangbog for Smaaabørn.

*) Skolen forbeholder sig Ret til at indføre enkelte Bøger, som ikke her er anførte, efterhaanden som der bliver Brug for dem. Det tilraades: ikke at forsyne nye Bøger med Navn, forinden de er foreviste paa Skolen. Alle danske Læsebøger skal have den befalede Retsskrivning.

3. Klasse.

Agerskov, Nørregaard og Strøms danske Læsebog
Nr. 1, Johan Ottosen: Børnenes Fædrelandshistorie.
Sannes Skolesangbog for Smaabørn.

4. Klasse.

Agerskov, Nørregaard og Strøms danske Læsebog
Nr. 2. Nissens tyske Elementarbog. Erslevs Geografi
Nr. 3. (Udg. 1893.) Sahlertz's Zoologi. Johan Ottosen:
Børnenes Fædrelandshistorie. Christen Møllers Lærebog
i Bibellistorie for Elementarskolen. Sanne: Tostemmige
Fædrelandssange.

5. Klasse.

Agerskov, Nørregaard og Strøms danske Læsebog
Nr. 3. Nissens tyske Elementarbog. Erslevs Geografi
Nr. 3. (Udg. 1893). Sahlertz's Zoologi. V. A. Blochs
mindre Lærebog i Historie for Skolens Underklasser.
A. Langsted: Billeder af Fædrelandets Historie. Christen
Møllers Lærebog i Bibellistorie for Elementarskolen
Sanne: Tohundrede Træffeøvelser. Sanne: Tostemmige
Fædrelandssange.

6. Klasse.

Agerskov, Nørregaard og Strøms danske Læsebog
Nr. 4. Nissens tyske Elementarbog. Ankjærs tyske
Formlære. Kapers tyske Læsebog for Mellemlasserne.
Schiøtt og Goldschmidts franske Billedelementarbog med
tilhørende Atlas. V. A. Blochs mindre Lærebog i Hi-
storie for Skolens Underklasser. Christen Møllers
Bibellistorie for Elementarskolen. Erslevs Geografi Nr.
3 (Udg. 1893) Erslevs større Atlas. Sahlertz's Zoologi.
Bokkenheusers Regnebog for Mellemlasserne. Sanne:

Tohundrede Træffeøvelser. Tostemmige Sange af nordiske Komponister.

I. Klasse.

Agerskov, Nørregaard og Strøms danske Læsebog Nr. 5. Kapers tyske Læsebog for Mellemlklasserne. Ankjærs tyske Formlære. Kapers tyske Leksikon. Schiøtt og Goldschmidts franske Billedelementar bog med tilhørende Atlas. Listovs engelske Ledetraad I. Afdeling. Chr. Møllers Bibelhistorie for Seminarier og højere Skoler. Blochs Lærebog i Historie for Realskoler I. (sidste Udgave). Erslevs Geografi Nr. 2 (Udg. 1893.) Erslevs større Atlas. Lützens Zoologi. Bokkenheusers Regnebog for Mellemlklasserne. Samme: Tohundrede Træffeøvelser. Samme: Tostemmige Sange af nordiske Komponister.

II. stud. Klasse.

Agerskov, Nørregaard og Strøms danske Læsebog Nr. 6. Kapers tyske Læsebog for Mellemlklasserne. Kapers Stiløvelser for Begyndere. Ankjærs tyske Formlære. Kapers tyske Leksikon. Schiøtt og Goldschmidts franske Billedelementar bog med tilhørende Atlas*). Hauchs latinske Læsebog I. Blochs historiske Lærebog for Realskoler II. (sidste Udg.). Erslevs Geografi Nr. 2, Udg. 1893. Erslevs større Atlas. Lützens Zoologi. Poulsens Botanik. Jul. Petersens Aritmetik I. og Geometri. Bokkenheusers Regnebog for Mellemlklasserne. Samme: Tohundrede Træffeøvelser. Samme: Trestemmige Sange.

II. Realklasse.

Som II. stud. Kl., men anskaffer i Stedet for de

*) Naar den er læst ud, vil Cohen og Kapers franske Læsestykker blive benyttet.

latinske Lærebøger Nissens engelske Læsebog for Realskolens øverste Klasser med Glosarium. Rosings Grammatik og Rosings Leksikon.

III. stud. Klasse.

Kapers tyske Læsebog for Mellemklasserne. Ankjærs tyske Formlære. Kapers Syntaks. Cohen og Kapers franske Læsebog. Jungs Grammatik. Cæsar: De bello Gallico. Ciceros Taler ved Madvig. Madvigs Grammatik (8. Udg.). Jensen og Goldschmidts Leksikon. Hudes græske Elementarbog. Weilbachs Formlære. Erslevs Geografi Nr. 2, Udg. 1893 Erslevs større Atlas. Blochs Lærebog i Historie for Realskoler I.—II. (sidste Udgave). Erslevs historiske Atlas over Norden. Lützens Zoologi Nr. 2. Poulsens Botanik. Jul. Petersens Aritmetik og Algebra I. og II. Jul. Petersens Geometri. Bokkenheusers Regnebog for de højere Klasser. Sanne: Tohundrede Træffeøvelser. Sanne: Trestemmige Sange.

III. Realklasse.

Som III. stud. Kl., men anskaffer i Stedet for de latinske og græske Lærebøger Nissens engelske Læsebog for de højere Klasser med Glosarium. Hansen og Magnussens Versioner. Rosings Grammatik. Rosings Leksikon.

IV. stud. Klasse.

Kaper og Simonsens tyske Læsebog for de højere Klasser. Ankjærs Formlære. Kapers Syntaks. Dansk-tysk og tysk-dansk Leksikon af Kaper. Cohen og Kapers franske Læsebog. Jungs Grammatik. Cæsar: De bello Gallico. Ovid ved Levy. Ciceros Taler ved Madvig. Madvigs Grammatik. Jensen og Goldschmidts Leksikon. Iversens Stiløvelser. Xenophons Anabasis. Weilbachs Formlære. Bergs Leksikon. Sechers græske

Mytologi. Blochs Lærebog i Historie I.—II. Erslevs Geografi Nr. 2. Udg. 1893. Erslevs større Atlas, Feddersens Zoologi. Poulsens Botanik. Ellingers Fysik*). Simeon Larsens Logaritmer. Jul. Petersens Aritmetik I.—II. og sammes Geometri. Bokkenheusers Regnebog for de højere Klasser.

IV. Realklasse.

Som IV. stud. Kl., men anskaffer i Stedet for Kaper og Simonsens Læsebog Kapers tyske Læsebog for Mellemklasserne; og i Stedet for de latinske og græske Lærebøger Li-tovs engelske Læsestykker 2. Afd., Boysens engelske Læsestykker 1.—2. Hefte, Hansen og Magnussens Versioner. Rosings Grammatik.

V. Klasse (sprogl.-histor.)

Rønnings danske Litteraturhistorie. Wimmers oldnordiske Læsebog. Wimmers Grammatik. Jungs franske Grammatik. Michelsens Stiløvelser I. Sicks franske Ordbog. Sundbys og Baruëls dansk-franske Ordbog. Ciceros Taler ved Madvig. Horats' Oder og Breve ved Lembecke (sidste Udgave). Henrichsens Versioner. Jensen og Goldschmidts Leksikon. Thomsen: Det romerske Stats- og Privatliv i Oldtiden (2. Udg.). Rafns Litteraturhistorie. Herodot (Teubners Tekstudgave). Platons Apologi og Kriton ved Wiehe (4. Udg.). Weilbachs Formlære. Hudes Syntaks. Bergs Leksikon. Sechers Mytologi. Sechers Kunsthistorie. Christensen: Det græske Statsliv i Oldtiden. Thriges Oldtidens Historie. Johan Ottosens Nordens Historie. Blochs Lærebog i Historie for Real-

*) Anskaffes ikke af de spr. hist. studerende. De græske Bøger anskaffes ikke af de mat. naturv. studerende.

skoler I.—II. Blochs Lærebog i den nyeste Tids Historie.
Ellingers elementære Fysik

V. Klasse (mat.-naturv.)

Som V. spr.-list. Klasse, men i Stedet for de latinske og græske Bøger anskaffes følgende mat. Lærebøger: Jul. Petersens Algebra I.—II, sammes Trigonometri, sammes Stereometri, sammes analytiske Plangeometri, sammes Metoder og Teorier. Ellingers mekaniske Fysik, sammes Magnetisme og Elektricitet, sammes Varmelære. Petersens og Forchhammers Astronomi.

Samtlige Elever bruger ved Morgensangen, Søndagsmøderne, i adskillige Undervisningstimer og ved andre Lejligheder følgende Sangbøger: Rørdams Salmer, »Sange og Digte til Danmarks Melodier«, Hohlenbergs Sange og Rasmussens Børnesangbog.

Konfirmationen.

Jo mere Konfirmationen har fæstnet sig som »Skik og Brug« og benyttes i Flæng baade af troende og ikke-troende, jo mere maa den Part af Samfundet, der tager Sagen alvorligt, holde igen overfor Misbrugen. Skolen skal ikke her komme ind paa en omfattende Undersøgelse af Konfirmationens Betydning, og det saa meget mindre, som Bestyreren baade i Foredrag, Samtaler, Bøger og Afhandlinger igennem en længere Aarrække har behandlet dette Emne*). Kun skal der her peges paa, at Spørgs-

*) Se bl. a. »Barndom og Kristendom«, »Modgift« og Tale i de lærde Skolers Lærerforening 1892.

maalet om, naar en Discipel skal konfirmeres, altfor hyppigt kommer frem som et *rent udvortes Hensigtsmæssighedsspørgsmaal*, medens det dog efter sin Sandhed er et religiøst Spørgsmaal og intet andet. -- Er det religiøse Underlag først i Orden, saa kan vi bagefter forhandle om visse Hensigtsmæssighedshensyn, f. Eks. om, hvor vidt i et givet Tilfælde Præstegangen kan komme til at virke forstyrrende paa Eksamenslæsningen (der spørges, mærkeligt nok, aldrig, om ikke Eksamenslæsningen kan virke forstyrrende paa Præstegangen), eller hvor vidt det under de foreliggende Omstændigheder vil være bedst at lade Barnet blive konfirmeret, medens det endnu gaar i Skole, eller senere.

Der kan være mange saadanne ydre Hensyn, som nødvendig maa tages; men først skulde dog Sagens Kærne: *det religiøse Spørgsmaal*, være klaret; saa kan Hjem og Skole forhandle om de ydre Spørgsmaal.

Skolen her betragter *ikke* Konfirmationen som noget, »man nu engang skal have fra Haanden«. Den mener, at denne — desværre saa almindelige — Betragtning af Sagen lægger Forargelse ind i mange Børn i en Alder, hvor de endnu saa daarlig kan taale den. At se det alvorlige udvortesgjort er altid skadeligt for Børn. At de ser det hellige blive borte i Vaner, Hensigtsmæssighedshensyn og Festarrangements, styrker ikke Baandet mellem Hjertet og Helligdommen. Og naar Børn, som de er flest, rent umiddelbart suger Indtryk ind i sig af det Liv, der ligger for dem, ikke mindst af Kammeraternes, saa maa der efterhaanden komme til at se noget misligt ud inde i en Ungdom, hvor saa mange, der ikke har synderligt Tilhold i den kristne Tro, og hvor mange,

der slet ikke har et saadant Tilhold, glat væk forbereder sig til en kirkelig Handling, hvor de skal »love« at »blive i denne Tro til deres Livs sidste salige Stund«. Paa den Maade styrkes ikke de unges Respekt for Sandheden, ikke heller for Sandhedskravene i det Borgersamfund, hvori de lever. — Det er jo ogsaa en almindelig Kendsgerning, at Drengene som Regel staar mindre godt i Skolen i det halve Aar, de gaar til Præsten.

Skolen her gør, hvad den kan, for at bringe Sandhed ind paa dette Omraaade. To Gange i dette Skoleaar: ved Efteraarspræstegangens Begyndelse og kort før Foraarskonfirmationen, har Bestyreren samlet Konfirmanderne og de ældre Klasser i Skolen og talt alvorlig til dem om denne Sag, særlig vist dem: til den ene Side Konfirmationens Sammenhæng med Daaben, til den anden Side dens Sammenhæng med Nadveren. Fremfor alt er det indskærpet de unge at være tro imod Sandheden og ikke lade udvortes Hensyn, Vaner, Skik og Brug være bestemmende for Hjertets alvorlige Handlinger.

Udmeldelse.

Det kan træffe, at et Hjem tager Bestemmelse om sit Barns Fremtid uden at raadføre sig med Skolen. Selvfølgelig har Hjemmet Ret dertil, selv om det kan gøre os ondt, at det sker. Men eet Punkt ved denne Sag, maa Skolen dog for sin egen Skyld pege paa:

Enhver ser, det er ubilligt at afbryde en Læges Kur, før den er tilendebragt, og saa give ham alene

Skylden for det mangelfulde Resultat; ligesaa, at det er ubilligt at tage et Stykke Arbejde fra en Haandværker, før han er færdig med det, og saa give ham Skylden for dets Mangler. Men det kan være lige saa ubilligt overfor en Skole — naar den da ellers har vist, den kan udrette noget — vilkaarlig at afbryde dens Arbejde med et Barn og saa give den alene Skylden for Barnets ufærdige Standpunkt.

Skole og Hjem faar arbejde i Tiltro til hinanden, og trods gensidige Mangler, der aldrig kan undgaas i noget Forhold, se at holde ud med hinanden til Enden, saa vidt muligt; — det er det bedste.

I Sammenhæng med ovenstaaende maa der peges paa det mislige i, at en Discipel, naar der ikke er tvingende Grund, udmeldes, naar der kun er een eller nogle faa Maaneder tilbage af Skoleaaret. Det er Uret mod Barnet, der saaledes gaar glip af en væsentlig Del af den fæstnende og samlende Repetition af Undervisningsstoffet; og det er Uret mod dem, der har undervist Barnet: de maa dog have Krav paa at faa Lov til at gøre deres Aarsarbejde færdigt.

Anbefalinger.

En lille Indsigelse mod Misbrugen af anbefalinger turde det være ret betimeligt at fremkomme med. Det er i sin Orden, at man giver en anbefaling, naar der *er noget at anbefale*; men den Ugenerthed, hvormed saa at sige enhver Discipel, der i Utide forlader Skolen uden

paa noget Omraade at have tilegnet sig brugbare Færdigheder og Kundskaber, udbeder sig en anbefaling, vidner stærkt om, at Samfundet her er kommet ind paa en falsk Grund. Ja, vi har endogsaa Eksempler paa, at Børn, hvis Færd ogsaa uden for Skolearbejdet ikke er helt anbefalelsesværdig, betragter det som en given Ting, at ligesom de skal konfirmeres, før de forlader Skolen, saadan skal de have en *Anbefaling*, naar de forlader den; om den er fortjent, er en Biting, ja en ret betydningsløs Ting, der egentlig ikke kommer Sagen ved.

Skolen her tør ikke indlade sig paa anbefalinger i Flæng. Paa den anden Side har den hjulpet Børn til en Ansættelse derved, at Bestyreren, hvor det var muligt, personlig har forhandlet med vedkommende Mand, Disciplen søgte Plads hos; der kan da sandt og naturligt forhandles om den søgendes Brugbarhed, naar man faar at høre, hvilke personlige Egenskaber og hvilke Færdigheder der særlig er Brug for paa dette bestemte Sted, og hvad der ikke er Brug for.

Denne Fremgangsmaade vil Skolen fremdeles tilbyde at følge, hvilket naturligvis ikke udelukker, at den udsteder en anbefaling, naar dette virkelig kan ske med Sandhed.

Hvorfor skal jeg?

Morgentale i Skolen.

Vi sidder en Aften hjemme i vor hyggelige Stue. Det er mørkt ude, blæser og regner. — Saa kommer Moder og vil have en af os til at gaa et Ærinde. — »Ja,« siger det inde i hver af os: »det Ærinde *skal* selvfølgelig besørages; men jeg sidder saa godt; *hvorfor skal jeg?* — En af *de andre* kan jo lige saa godt gaa!« — Og saa kan det hændes, at vi bliver siddende allesammen, og Ærindet bliver ikke besørget.

Ved en anden Løjlighed er der et Arbejde, — lad os sætte: et mindre behageligt — som skal gøres. Det *skal* gjøres. Helst Hjemmet kan komme til at lide ved, at det Arbejde ikke bliver gjort. Men det er ikke *dit* Arbejde, heller ikke *mit*; det hører maaske ikke ind under nogen bestemt Person, men er kommet op ganske uforudset; det kan ogsaa være, at den, der skulde besørge det, ikke er nærværende netop nu. Og det skal gøres netop nu. — »Ja, vist skæl det gøres!« det siger hver af os; »men — *hvorfor skal jeg?* — En af *de andre* kan jo lige saa godt gøre det.« — Og hver af os har sine »gode« og »gyldige« Grunde for, at det bør være en af *de andre*.

Eller: lad det være et Arbejde i Aandens Verden, der skal udføres, — atter et af de »*ubehagelige*« Arbejder: En Synd, der skal paatales, en daarlig Vane, der er ved at fæstne sig i vor Kreds, en Kammerat paa Afvej, det gjælder om at hjælpe. — Ja, her maa gøres noget, det er sikkert nok; een maa tage det Besvær paa sig og de Ubehageligheder, der kan følge med. — Men: »*hvorfor skal jeg?* — Jeg har kun daarlige Talegaver;

har ogsaa daarlig Tid — har i det hele saa mange gode og gyldige Grunde; — en af *de andre* kan jo lige saa godt, — ja bedre gøre det!« — Og saa bliver der rimeligvis ingenting gjort.

Lad os saa høre, hvordan det gik, da Fæstningen skulde stormes. Der var skudt Hul i Muren. Generalen talte*):

»Soldater! før Aften skal Fæstningen falde,
men eet maa gaa forud: enkeltes Død
maa til, for at Sejren kan række os alle.
Soldater! I ser, der er Bresche i Muren!
nu gælder det: hvem vil gaa frivillig Turen?« —

Et dødsstille, aandedrætsrøvet Minut; —
og hist og her i de tætte Geledder
en Aabning, som lukkedes langsomt igen.
De traadte alvorlig for Fronten hen,
Geværet i Haanden, og danned en Række;
det rasled, de plantede op Bajonetten,
det knækked, de prøvede Hanen og Hætten;
en dunhaget Yngling paa Fløjen sig stilled,
langs Kaarden de blinkende Solstraler spilled,
og: Marsch! — Uden Trommer og uden Musik
med sammenbidt Læbe mod Breschen de gik.

»*Lykke paa Vejen!*« siger vi til dem og føler, at Lykken bestaar ikke i at skaane sig selv og lade »*de andre*« tage Arbejdet. Nej Livets egentlige *Ulykke* — det er den: at lade Opgaverne uløste eller lade »*de andre*« løse dem, lade »*de andre*« trække Læsset, lade »*de andre*« tage det svære, det ubehagelige og forbeholde sig selv det lyse, det lette, det magelige. Det bliver en haard Pude at hvile paa, naar Arbejdsdagen engang

*) Holger Drachmann: I Breschen.

er til Ende. — Nej Livets Lykke bestaar i at være med netop der, hvor det gælder, netop der, hvor »de andre« ikke vil.

Godt! Saa folder vi Fanen ud, saa samles vi under den med de andre frivillige, og saa frem! — Æren vinker, begejstrede Tilskuere vifter med Tørklæderne til os; Musikken spiller, Trommerne røres! Ja vist, det vilde være en Ulykke for os, om »de andre« var med i Skaren; vi ikke. — Og er jeg kun ringe, — jeg siger ikke længere: *Hvorfor skal jeg?* — Nej, jeg siger: *Aa, lad mig faa Lov at være med!* — det er mit Livs allerbedste Ønske og Krav.

Men det hedder videre om de frivillige, der gik mod Breschen: *Uden Trommer og uden Musik marscherede de af.* — Saa maa vi et Skridt videre. Der kan være *det* frivillige Arbejde, der følges af Ære og Anseelse; men der kan ogsaa være det, ingen agter paa. Det største Værk i Menneskelivet udføres i det skjulte; der er hverken Faner, Musik eller Trommer, ingen begejstrede Tilraab, ingen Tilskuere, der tilraaber os Lykke paa Rejsen; kan være, der er slet ingen Tilskuere. At besørge et Ærinde i Regn og Blæst, fordi »de andre« ikke gider, at besørge et uanseligt og upaaskønnet udvortes Arbejde, fordi det nu engang skal gøres, og »de andre« gør det ikke, at stille sig med aabent Bryst mod Synden og maaske høste Utak til »Løn« derfor, — det er ikke Trommer og Musik. Men disse og lignende Gerninger er Verdens de *store* Gerninger, er dem, der daglig bærer den. Og faar jeg først Øje for dem og deres Værdi, saa maa jeg se at lære mig til at gaa glad til dem ogsaa. Er jeg et religiøst Menneske, saa lærer efterhaanden

Erfaringen mig, at det »Liv, der er skjult med Kristus i Gud«, er det dybeste og indholdsrigeste Liv; og er der ingen Musik, saa er der Samvittighedens Bifald; det er endnu bedre; — og vajer der ingen Faner, saa er jeg dog »under Fanen«, kan baade se den og styrkes ved den. —

Og Dagen den led, og det synkende Skær
af Solen faldt blodrødt paa Murenes Tinder;
i Skyggen dernede, hvor Gabet var skudt,
hen over Faskiner og sprængte Kanoner,
igennem Forhugninger og Bastioner,
hvor Lig laa i Dynger med gabende Vunder,
med krummede Kroppe, med Greb end i Døden
om Værget, som ingen ustraffet kom nær, —
drog ind gennem Breschen den sejrende Hær.
Og Trommerne buldred, og Hornene skingred;
da blottede han, Generalen, den haarde,
sit Hoved og sænkede fra Hesten sin Kaaarde,
og Hornene klang over Murene hen, —
han hilste de faldne i Breschen igen.

Det er et stort Øjeblik i vort Liv, naar vor Høvding, hvor saa hver af os er sat, sænker sin Kaaarde til Ære for os, saa vi ser derpaa, og vi modtager Æreskransen af ham. — Men det er et større Øjeblik, naar Høvdingen hilser os, *uden at vi ser derpaa*, naar vi ydmygt og stille har gjort, hvad vi kunde, har budt os til uden selv at vide, hvad stort vi gjorde; — ja, uden at vi ser derpaa, — enten det nu er, fordi vi ikke er der til Stede, eller fordi vi overhovedet slet ikke mere »er til Stede«, men kun lever i vore Gerninger, i vort afsluttede Dagværk, som andre — faa eller mange — kan høste Frugt af, bæres af, takke for eller — glemme; det er endda ikke gaaet til Spilde.

Vi begyndte med: *Hvorfor skal jeg?* — Men ender med: »*Aa, lad mig saa Lov!*«

Vilhelm Tuxen.

Denne kære lille Skolediscipel er ved Døden kaldt bort fra os.

Vort Jordlivs Stjerneskuud er:

fra en Moders Favn at flyve op til Gud.

Disse Linier af H. C. Andersen sætter Skolen gennem sine »Meddelelser« for 1895—96 paa den ene Side af den lille Drengs Gravmæle. Paa den anden sætter vi følgende Linier af Chr. Richardt:

Det ved hvert eneste lille Frø:

For ret at leve maa først man dø.

Af Aarets Dagbog.

Kort Oversigt over Skoleaarets Mærkedage.

21. August 1895 Skoleaaret 18⁹⁵/₉₆ indledes.
11. Septbr. — III. Klasse i *Zoologisk Have* med *cancl. Lefolii*.
11. — — Orienterende Lærermøde.
21. — — IV. Klasse paa *oldnordisk Museum* med *cancl. mag. Chr. Branner*.
22. — — *Criquet Kamp*; Præmieuddeling.
28. — — Maanedsfrihed.
31. — — De fire ældste Klasser i *Dyrehaven* under Ledelse af *cancl. Lefolii*.
1. Okt. — De fire yngste Klasser i *Dyrehaven* under Ledelse af *Bestyreren* og *Frk. Anna Tommerup*.
2. — — Mellemklasserne i *Dyrehaven* under Ledelse af *Inspektør Nielsen*.
- 19.—23. Okt. — Oktoberferie.
25. og 28. — — Lærermøder (se Side 47).
3. Nov. — *Fodboldkamp* med Schneekloths Skole. Ordrup sejrede med 13 Maal mod 3.
4. — — *Allhelgensdag* mindedes ved Morgentale i Skolen. For de ældste Klasser læstes desuden »*Kirkens Helygener*« af Christopher Brun.
10. — — *Fodboldkamp* med Birkerød Skole. Denne sejrede med 3 Maal mod 2.
11. — — *Luthers Fødselsdag* (d. 10de) mindedes ved Morgentale i Skolen.

13. Nov. 1895 *Ordrup Latin- og Realskoles Idrætsklub* stiftedes.
23. — — *Concert og Oplæsning (Frk. Alma Nystrøm med Assistance; Professor Henrik Schmith)* til Fordel for en trængende Elev.
30. — — *Bestyreren* talte om *Konfirmationen* til de indtegnede Konfirmander og Disciplene i de fem ældste Klasser.
- November — *Cand. mag. Chr. Branner* begyndte en Række *kunsthistoriske Foredrag* for V. og VI. Klasse. Disse har strakt sig til hen mod Skoleaarets Slutning.
- Nov. og Dec. — *Cand. mag. Kejser* holdt en Række *sproghistoriske Foredrag* for V. og VI. Klasse.
- December — *Bestyreren* jævnlig holdt Adventstale til den samlede Skole.
5. Decbr. — En større Samling romerske og græske Billeder skænkedes Skolen.
11. — — Foredrag for de højere Klasser af *cand. mag Chr. Branner* om *Tscherning*.
11. — — Foredrag for Mellemlklasserne af *cand. R. Lefolii* om *Mexiko*.
16. og 17. Dec. — Lærermøde (se Side 47).
21. Decbr. — Julebedømmelsen uddeltes. Juleferien begyndte.
7. Januar 1896. Undervisningen begyndte efter Juleferien. Aaret indledet ved en Morgentale af *Bestyreren*.
12. — — En Del af Skolens Lærere og ældre

- Elever overværede Børnehjemsforstander *Carl Christensens* Foredrag om *Pestalozzi* i Jærnbanepavillonen.
14. Januar 1896 Et frivilligt Gymnastikhold begyndte sine Øvelser udenfor Skoletiden under *Inspektør Nielsens* Ledelse.
24. — — Skolebal.
28. — — Hele Skolen til Skøjte- og Slædetur paa Svanedammen i Dyrehaven.
- Jan. og Febr. — Foredrag for V. og VI. Klasse af *Bestyreren* om *Pasteur*.
8. Februar*) — Foredrag af *Bestyreren* for den samlede Skole om *Lørdagsarbejdet* og dets Betydning.
8. — — Idræt i fri Luft begyndt.
- Februar. En Række Foredrag for hele Skolen af *Bestyreren* om *George Stephenson*.
26. Februar — *Bestyreren* talte til Skolens Dreng og unge Mennesker om *de offentlige Aftrædelsesrun.*
26. og 28. Feb — Lærermøde (se Side 47).
6. Marts — Foredrag af *cand. mag. H. C. Christensen* for de ældre Disciple om *de Røntgenske Straaler*. Foredraget ledsgedes af Eksperimenter.
18. — — og den nærmest følgende Tid hver Morgen Indledning til Paasken gennem Oplæsning af Morten Pontoppidans »*Lydig til Døden*«.

*) en Lørdag.

19. Marts 1896 *Bestyreren* talte om *Konfirmationen* til Konfirmanderne og Disciplene i de fem ældste Klasser (se 30. Novbr. 1895.)
1. April — Skolens Inspektør, Løjtnant *Holger Nielsen* afrejste til de olympiske Lege i Athen.
1. — — *Paaskeferien* begyndte Kl. 2.
10. — — Undervisningen begyndte efter Paaske.
11. — — *Vilhelm Tuxen*, Søn af Direktør Tuxen, Discipel i 2 Fællesklasse, afgaaet ved Døden.
29. — — Danseundervisningen sluttet med Af-dansningsbal.
4. og 6. Maj -- Lærermøde (se Side 47).
17. Maj — Skolen af holdt »*Olympiske Lege*«; den følgende Aften Medaljeuddeling til Sejrvinderne. Festen sluttet med Dans.
23. — — *Pinsetale* af *stud. theol. Bondesen*.
23. — — Fremvisning af Modeller til *Redningsbaad* og *Raketapparat med Redningsstol*, samt *Foredrag om Strandingsvæsenet paa Jyllands Vestkyst* af Hr. *Laur. Nielsen*.
23. — — *Pinseferien* begyndt Kl. 2.
1. Juni — Undervisningen begyndt efter Pinse.
6. — — Skoleskovtur.
- 10.—15. Juni — skriftlig Afgangseksamen.
23. Juni — mundtlig — — — — — begyndt.
10. — — — — — — — — — — — sluttet.
6. Juli — Lærermøde.

9. Juli 1896 Skolens Aarsprøve.
 11. — — Skoleaarets Afslutning.

Indbydelse.

Den skriftlige Del af Afgangseksaminerne i Sommeren 1896 afholdes 10.—15. Juni, *den mundtlige Del* 23. Juni til 10. Juli. — Næste Aars Afgangsklasser, nuværende V. og III. Kl., har Eksamen i samme Tidrum og i samtlige Fag. Eksamenskaraktererne indføres i Meddelelsesbøgerne og bliver for disse Klassers Disciple Skoleaarets sidste skriftlige Vidnesbyrd. For de *andre Klassers* Vedkommende vil *de skriftlige Arbejder*, der er udførte i Undervisningstiden i Slutningen af Skoleaaret, afgive en tilstrækkelig tydelig Maalestok for, hvad der er naaet. — *Den mundtlige Eksamen* for disse Klassers Vedkommende afholdes *Torsdag den 9. Juli*. Da denne Eksamen ingen Indflydelse har paa Børnenes Opflytning, men kun tilsigter at give Hjemmene Læjlighed til at besøge Skolen og faa et Indtryk af Lærernes Undervisning, afholdes Prøven kun paa den ene Dag og i enkelte Fag for hver Klasse; det er dog maaske ikke overflødigt at bemærke, at Disciplene først hen ved Skoleaarets Slutning faar at vide, i hvilke Fag der skal eksamineres, samt at disse vælges efter Samraad mellem Bestyrer og Lærere saaledes, at samtlige Fag eller Hovedgrupper af Fag bliver repræsenterede. — *Lørdag den 11. Juli* Klokken 9 afsluttes Skoleaaret; Eksamens-

testimonierne og de skriftlige Skolevidnesbyrd uddeles, og Disciplenes Ordning i Klasser til næste Skoleaar meddeles. Samtlige Hjem og Venner af Skolen og Børnene indbydes herved baade til Eksamensdagene og til Afslutningen; deres Nærværelse vil give disse Dage forøget Betydning baade for Disciple og Lærere.

Efter Afslutningen tager *Sommerferien* sin Begyndelse.

Det nye Skoleaar begynder *Torsdagen den 20. August* Klokken 9. — *Børnenes Forældre og andre Venner af Skolen indbydes til at overvære det nye Skoleaars Indledning.*

De, der vil tale med mig om Børnene, anmodes om
at komme de søgne Dage Kl. 11—2.

H. C. Frederiksen.

Indhold.

	Side	
Matematik og Kristendom		3
Skoleaaret 1895—96	”	35
Disciplene	”	37
Eksaminer i 1895	”	38
Eksamenskandidater i 1896	”	41
Skolens Lærerkrafter	”	41
Undervisningsfagernes ugentlige Timetal	”	44
Husordningen	”	45
Alm. Bestemmelser og Ordensregler	”	46
Skriftlige Vidnesbyrd	”	47
Betalingsvilkaar	”	48
Arbejdet i de forskellige Fag	”	50
Skolens Idrætsklub	”	68
Bøger i 1896—97	”	69
Konfirmationen	”	74
Udmeldelse	”	76
Anbefalinger	”	77
»Hvorfor skal jeg?«	”	79
Vilhelm Tuxen	”	83
Af Aarets Dagbog	”	84
Indbydelse	”	88